

SEARCHED - INDEXED - SERIALIZED - FILED - LIBRARY
18 JUL 1956

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903
Former Editor: Mantlal Gandhi—1918-1956

A non-violent fight is as sharp as the edge of a sword—sharpened on the Whetstone of the heart.
—Mahatma Gandhi.

We who seek justice will have to do justice to others
—Mahatma Gandhi.

No. 26 —Vol. LIV.

Friday, 13th July, 1956

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER.
Price: SIX PENCE.

THE VISION OF A NEW WORLD

By DR. SARVAPALLI RADHAKRISHNAN

(Address at the McGill University, Canada)

If a future historian is called upon to describe the central characteristic of our age, he will not speak of the political upheavals, the economic dislocation and the wars and rumours of wars, which fill the headlines of our newspapers, but he will speak about the growing unity of mankind. If there is one feature more than another which characterises our age, it is this emerging unity of mankind.

It is to build up that unity that the Universities ought to act as pioneers. They have to promote international studies and international contacts. However, we are still oscillating between the legacy of the past, which is intense nationalism, and this hope of the future, which is a united world.

The obstacles to the establishment of this united world are in the minds of men. We do not yet recognise our sense of duty to each other. It is, therefore, our duty, the duty of all University men and all men to work for this growing unity of mankind.

There are people who tell us that scientific and technological changes have affected our social, economic and political life, that they have brought the world together. The unity of the world may also perhaps be built on science and technology but those who look into this matter will find the external devices cannot bring about that psychological understanding and that spiritual unity which are essential for any true world community. If you want to build a human community, you have to build it on the plane of mind and spirit and with all the scientific and the technological appliances which are available for us to implement

that psychological and spiritual unity.

We are informed by the advocates of scientific naturalism or scientific humanism that the bane of religion has been intolerance. We look upon those who belong to our community with favour and we develop a sense of hatred for those who do not belong to it. We should do something to remove this fundamental difficulty which faces us in the religious field. Different parts of the world are jostling each other, different dogmas of major religions have been brought into close proximity and if on the level of the spirit we have to build up some kind of unity, we must develop mutual respect, toleration and understanding.

We are not asking for any fusion of religions: what we are asking for is a recognition of the fact that there are certain fundamental insights common to all religions and they are

(Continued on page 294)

Durban Indian And Coloured Juvenile Affairs Board

Annual Report 1955

IN April the Board received an invitation to send three representatives to a conference convened by the Durban Child Welfare Society for making recommendation to the Durban City Council in connection with the control of street trading by juveniles.

The Board co-operated with the Natal Technical College in giving publicity to its commercial classes for coloured students.

The total number of Indian juveniles registered were 221 boys and 85 girls. 25 per cent of the boys and 20 per cent of the girls were placed in employment. The majority of these juveniles had very poor qualifications.

Of the Coloured juveniles there were registered 121 boys and 70 girls. Although comparatively few placements were effected through the exchange, Coloured boys with fair qualifications did not find difficulty in obtaining situations.

Practically all the girls went to clothing factories. Most of those who go beyond standard six aim at entering the teaching or nursing professions.

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart. The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones?

**Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY,
the best of all Gifts.**

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The
New India Assurance

Company Limited

Principal Controlling Officers:
Rustomjee (Pty.) Ltd.

140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.

**NEW NYLON
SAREE MATERIALS**

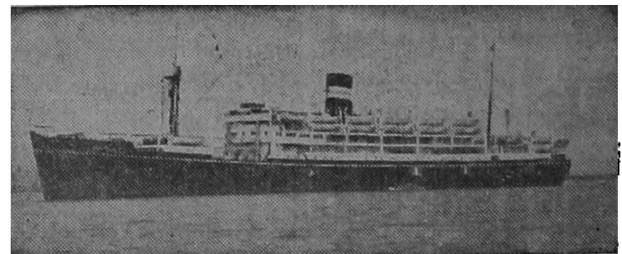
— JUST ARRIVED —

Gold Striped Fancy Nylons 48" 12/6 yd.	Real Benares and Jari Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.
Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.	Georgette Jari Work Sarees All colours. £4-10-0
Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.	Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0
Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.	<p>CHILDREN'S SCHOOL WEAR Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.</p> <p>CHAMPALS! Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair Also Leather 8/6 & 10/6 pair</p>
Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.	
Coloured Georgettes 45" 3/11 yd.	
BLOUSES Printed Georgette and Bomberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.	

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE

39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Kampala due 30th July. Sailing 4th August 1956.
For Bombay.

S. S. Karanja due 31st August. Sailing 5th Sept. 1956.
For Bombay via Karachi

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow
Fever inoculation requirements and obtain certificates from their
nearest District Surgeon. Inoculation by and certificates from
private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without food	£92-0-0
Second "	"	"	£60-15-0
Third Class	Bunk		£31-10-0
Muslim Special Food	£11-10-0	Ordinary Food	£4-18-0
Hindu Special Food	£10-3-0	Ordinary Food	£4-6-0

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by com-
munication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.

390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.

Tel. Add. "KARAIAT."

INDIAN OPINION

FRIDAY, 13TH JULY, 1956

Self-Government For Basutoland

THE Prime Minister of South Africa took great pains to press home, while in Great Britain, his government's case for the incorporation of the protectorates. At about the same time the African National Congress of Basutoland sent a message to the British Government in which it asked for self-government for the Basuto.

In his statement, Mr, Ntsu Mokhehle, President of the Basutoland Congress, says that Basutoland will, if the time ever comes for her to want to be incorporated, want to do so on the basis of equality with South Africa. Basutoland is not opposed to the principle of incorporation. The Basuto realise that both geographically and economically they are part of South Africa. At the same time the wicked system of apartheid which dominates every phase of life in this country has no attractions for them.

If they must choose between apartheid and a precarious existence away from apartheid, there is no doubt they will choose the latter. Their attitude here is not one of bias as the advocates of apartheid argue. Apartheid provokes a strong reaction from the African because it condemns him for the fact that he does not have a White skin. In an atmosphere dominated by apartheid all the best things in life are the exclusive preserve of the Whiteman.

The African can look forward only to getting the second best. In these circumstances the attitude taken up by the Basutoland National Congress shows precisely how apartheid has no real place in the new Africa.

The new African sees in it a threat to his survival. Basutoland will come into Union only when apartheid has been thrown into the waste-paper basket. If that cannot happen Basutoland is quite prepared to go her own way to independence. This places the responsibility for proving good intentions on South Africa. If South Africa really means good by the man of colour, meet the Basuto in one of two ways: either support their claim for self-government or abandon the colour bar.

Africans And Indians

LAST week we printed portions of an address delivered before an Indian audience by Mr. S. David, principal of Verulam Indian High School in which he said some very sound things on the relations between the African and the Indian and on what to do to improve these relations. We would like to commend Mr. David's remarks to the extent that they are a recognition of the duty every civilised man owes to his fellowmen.

The relations between the African and the Indian are far from what they should be. This is bad not only because it means that human groups have wrong attitudes towards one another; it is bad also because it complicates the race problem internally and tends to place the friends of the non-European overseas in a position where he cannot help being confused on precisely what is happening among the non-European oppressed.

There are well-known historical and other reasons for the difficulties which exist between the Indian and the African. But both are threatened by an evil ideology which will destroy the African as surely as it will destroy the Indian in spite of all his talk about having an ancient civilisation. The correct thing to do in these circumstances is to reassess the entire field of Afro-Indian relations and seek new bridges of accord by which to narrow the gap between the two as well as to make them feel that they belong together.

We know that this is an extremely difficult job in this country. Both communities have been brought up with their own prejudices against each other. But since every intelligent man on both sides sees the harm these prejudices continue to do, is it not about time that reasonable people on both sides rolled up their sleeves and refused to sit down and do nothing about a situation which is clearly not developing in the direction of doing the African and the Indian any good?

For our part we are satis-

fied that it is time every reasonable man in both communities started finding practical ways and means of making both our peoples conscious of the fact that they belong together. To be effective, that must be done on the basis of strict equality. The Indian will find that the less he boasts about his ancient civilisation which has not done much good for the African in this country, the sooner will he find it easier to be accepted by the African as a genuine friend. The African, too, will have to learn that he should not take up attitudes towards the Indian which help the race oppressor.

For both side the job is a difficult one; perhaps a little more difficult for the Indian who is in the minority and has been transplanted from a foreign land. The African has the numbers and the land belongs to him. If he is a little slow to respond enthusiastically to the prospects of closer bonds of friendship the Indian will do himself much good if he is patient.

It was particularly gratifying to hear a prominent teacher, who moulds the attitudes of thousands of Indian children, speak in the way Mr. David spoke. On the White side the apartheiders are busy teaching their children to hate. No wonder they have lost the real fight on the issue of values. It is now only a matter of time before their wicked ideology collapses. Let the democrats help it destroy itself while they in turn bring up their children on the ideals of mutual love and respect.

Father Huddleston's Facts

FEW people question the veracity of the actual incidents related in Father Huddleston's splendid book about South Africa ("Naught For Your Comfort," by Trevor Huddleston, CR). There has been some quibbling over the story of Jacob Ledwaba who died from a kick in the bladder by a policeman while under detention. True; Father Huddleston has given only the case for Ledwaba which the court refused to accept. The police defence was a complete denial of the incident and medical proof that Joseph suffered advanced congenital syphilis. But the truth remains that he died because of a kick which might not have proved fatal to a fully healthy man. Legal and moral guilt are not always synonymous.

This story recalls another not known to Father Huddleston. A large Afrikaner, notoriously a local bully, picked a fight in the main street of a Transvaal country town at 2.30 p.m. on a Saturday afternoon with an African who failed to get off the pavement for him. The African was out-fought and died during his thrashing. The Afrikaner was tried for murder. But medical evidence was led that the African had some physical weakness which caused death, where normally he would just have had a severe beating. The sentence was one year's hard labour for culpable homicide, totally suspended (i.e. the Afrikaner walked out a free man) unless he committed another crime of violence in the next three years.

It was, of course, a case of serious assault for which a wholly suspended sentence was anyway inadequate. But the most grievous feature of the case never came to court. The fight had been witnessed by about fifteen white men (including the local magistrate), not one of whom came forward with evidence. The case depended on the evidence of two relatives of the deceased, interested and illiterate persons soon tied up by the expert lawyer for the defence, and two white women who were too far away really to see what happened. When the accused was released after the "sentence", the scene in the court room looked like the celebration of some major sporting or political triumph as crowds of whites congratulated a man most of them in their hearts despised as a bad character. This could not have happened if the

victim had been white. But he had been black and "cheeky".

This is the all too frequent atmosphere that Father Huddleston is trying to put across in his book. All his stories could be documented. He tells only one story whose facts were not known to him personally—that of the Transvaal farmer accused of beating a convict-labourer to death. That story is true in every detail. It happened in the town where I lived. I was the source of Father Huddleston's information.

But if they cannot refute his case histories, Father Huddleston's critics and opponents in South Africa do challenge his perspective. They say he has grossly exaggerated, has chosen only the bad and the worst, not put these incidents in the context of the ordinary life of ordinary African citizens for whose welfare and uplift white South Africa "does so much."

By
C. W. M. GELL

This charge needs to be broken down. It is true that Father Huddleston has not told the whole story of South Africa. He himself admits it quite specifically. He has not attempted to show, as the State Information Office is always plugging, that we spend "more per head on our African population than any other territory in Africa." As a fact this is indisputable—equally indisputable is the other fact that we spend less in proportion to our national income as by far the wealthiest, industrial state in Africa; than most other territories. But both these facts are irrelevant to the Huddleston story, which is the personal testimony of one man couched in terms of treatment and attitudes, status and opportunities.

If it is true (as it probably is) that he has given due weight to the considerable minority exceptions to his general indictment against white South Africa, it is no less true that he has omitted much (the conditions of African labour in some of the mining compounds, for instance) that is even more degrading than anything he has described in Sophiatown. But his book accurately reflects urban African life in South Africa.

This, of course, has been a shock to the whites, most easily

met by denying its truth. But they don't know what they are talking about—neither the politicians, nor leader writers, nor officials of the Native Affairs Department. For none of them has shared African life, as Father Huddleston has done, at the receiving end of apartheid, which meant to the African only the repression, denial of rights and opportunities; endless harassment under pass laws etc. of the policy of "white man boss." A deliberate Government policy founded on prejudice and itself again feeding prejudice—a vicious circle not yet broken.

How great is the gulf, how abysmal the ignorance from which white habitually speaks of black I know in my own experience, though it is much more limited than Father Huddleston's. Anchored to bed and iron lung by polio, my nine years in South Africa have been passed in comparative social seclusion. Yet from reading and having a number of non-white friends, I can easily, without conceit, meet and defeat the inevitable demand of most white controversialists, "What do you know about the Native?" And if I, how much more readily can Father Huddleston.

Read him then, if you are interested in a faithfully representative segment of urban African life in South Africa. Whether you agree with his arguments and conclusions will depend on your philosophy of life, your religion, your faith. But you may depend on his facts.

You will be reading about a country which has since announced its intention of imposing apartheid on the nursing profession; which is deaf to the pleas of eminent doctors that it will make itself a laughing stock in the world if it insists on labelling blood for transfusions "European" and "non-European"; which appointed a specially selected commission to draw up a minimum blue-print for "Bantu Homelands" in its Native reserves, so as to justify the withholding of all rights from millions of Africans outside these "homelands", and which has yet turned down even the inadequate recommendations of that commission.

It is a country whose State Information Office widely publishes the photograph of Mr. P. Duma Nokwe, recently admitted African barrister in the Transvaal Supreme Court as proof of African opportunities; but which glides over the fact that Mr. Nokwe is (by administrative action on the basis of untested police "evidence") a proscribed statutory communist confined to one magisterial district, whose ban had to be lifted to enable him to be admitted to the bar and over whose admission there was a tremendous uproar in the Afrikaans press.

And Father Huddleston will take you into the heart of the Transvaal, the country's richest and most populous province, also its most viciously racist; where gangs of white university students or hoodlums operate the "sport" of beating up inoffensive Africans, especially the better dressed and vice-versa, of course by African gangs; where a motor accident involving white and black is usually interpreted by the latter as deliberate malice on the former's part with just enough foundation to make the suspicion plausible; where one of the largest municipalities, backed by two Afrikaner Nationalist M.P.'s and a senator, has recently demanded permission to surround its African township with a "man-proof" fence; where urban Africans arrested for trivial pass offences are often drafted to country districts to serve their sentences on labour-hungry white farms.

A sad country of arrogant but frightened whites; of frustrated, resentful but tremendously resilient blacks who know that the future is on their side but whose present, as Father Huddleston shows, is pretty mean.

Yes, a sad little country, the solution of whose great human problems will probably decide the future of a continent and perhaps of Christianity.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 33 Market Street, Cor. Diagonal & Market Sts. Johannesburg. Phone 33-1854.

A Reply To Mr. Jordan K. Ngubane's Attacks

On The African National Congress

Incorrect Allegations Affecting Other Leaders In Congress

AFTER attacking the African National Congress of going to Moscow, Mr. Ngubane, with his half baked knowledge of Congress affairs, proceeds to suggest that the Congress of the People is being made a permanent organisation the motive being to make Congress a subsidiary body of the so-called Congress of the People. We would remind Mr. Ngubane that it was never intended that the Congress of the People should be a permanent organisation. It was merely a name given to an organisation that was to assemble for the purpose of drawing up a Freedom Charter and it ended upon fulfilling its function of drawing up such a Charter in Kliptown, Johannesburg, on June 26, 1955. Now, from where does Mr. Ngubane get this secret information that there is a move to make the Congress of the People a permanent organisation?

What we have is a Consultative Body. To consolidate our experiences gained during the Defiance Campaign and the Congress of the People campaign and to co-ordinate our future joint efforts in the Freedom Struggle we wisely established a Co-ordinating Committee in which the allied Congresses are equally represented. It must be noted, however, that this Committee is purely advisory. The Executive Committee of each Congress and the conference of each Congress are free to accept, reject or modify in any way the recommendations of this committee. I see nothing in this to warrant the suggestion that it is a trick to create an organisation in which the African National Congress will be a junior partner. Why should Mr. Ngubane insinuate that the other allied organisations would league against Congress and not work with it in a friendly way? Shall we infer from this allegation of his that in the Liberal Party he is suspicious of his fellow-members who belong to other racial groups other than his own: white, coloured and Indian? If he is not, why should he insinuate that the relations among the allied Congresses are governed by suspicion of one another? The overriding interest of the African National Congress is in creating an atmosphere of trust in our multi-racial nation. The fears expressed by Mr. Ngubane that

the African National Congress would be in the minority and so committed to policies it does not like if it accepts the principle of co-ordinating committees falls off in the light of the position explained above. The African National Congress is not interested in making its African majority a tyranny to other groups. It appreciates that the essence of true democracy lies in the majority seeking through discussion rather than in the mere counting of heads to accommodate to the utmost the legitimate wishes of the minority. The African National Congress has no desire to make the African majority the "tyranny of numbers." It is only interested in establishing a bond of true friendship amongst all sections of the South African population on the basis of true democracy.

It is unworthy of Mr. Ngubane to attempt to frighten the African National Congress and the African people generally from co-operating with other national organisations representing other racial groups by wrongly suggesting that Africans would be called upon to make sacrifices other sections of the South African community are not willing to make. I consider this approach to the Freedom struggle as being narrow and nationalistic and unworthy of a liberal. Mr. Ngubane claims he is Fighters for freedom in this country are continually being drawn from all sections of our population. The African National Congress is the spearhead of this movement and does not intend to shirk its responsibility in this regard, especially on the flimsy ground that Africans are being called upon to make more sacrifices than other sections of the population. Besides, the insinuation is not true, and is unfair to people in the other racial communities who have sacrificed for freedom in our land as proved by those who participated in the 1950 Protest Day and in the Great Defiance Campaign of 1952. In these campaigns all racial groups in South Africa actively participated and made

sacrifices deserving of praise and not scorn by anyone genuinely desiring the liberation of Africa. I have said it in the past, and I repeat it here, that to me Africa is a land for all who are in it who give it undivided loyalty, whatever their racial origin might be. I believe and work for the acceptance of the conception of all in Africa being known as Africans and merely differentiating, if such a differentiation must be made, by referring to their racial origin.

Mr. Ngubane Accusing The ANC Of Not Being Nationalistic

I am aware that the 1949 Programme of Action of the African National Congress is based on African Nationalism as a philosophy of struggle. The African National Congress has not abandoned this philosophy of building up national consciousness amongst its tribalistic people. In the present state of development of the African people it feels this is its major duty and a necessary contribution to the building up of a broader African outlook—the united democratic nation of South Africa and eventually the United States of Africa. The African National Congress is opposed to the narrow chauvinistic nationalism (which is nothing but racialism or tribalism) relentlessly pursued by the Nationalist Party in the Union and echoed by some misguided individuals in our own community.

It is being wrongly suggested in some quarters that the African National Congress has abandoned its 1949 Programme of Action by its acceptance of the Freedom Charter, and by co-operation in the political field with other groups sharing its hopes and convictions. Nothing could be further from the truth. The Freedom Charter merely lays

down certain broad objectives on the basis of equality and fairness we would strive to realise through the liberatory movement in our multi-racial nation, but the 1949 Programme of Action, a purely African National Congress document, was the first step the African National Congress took in putting out a militant programme of Action, as distinct from objectives. It is naive to suggest that this was the final word in the laying down of the fighting programme of Congress. Since then important developments in the prosecution of the struggle have taken place, and these would of necessity cause the African National Congress to revise its programme in the light of the needs and circumstances of the day. Since then we have had such developments in joint action as the Dadoo-Xuma Agreement which established closer co-operation between the African National Congress and the South African Indian Congress; June 26, 1950 Protest Day; June 26, 1952 Defiance Campaign; June 26, 1955 Congress of the People.

Elsewhere in his articles Mr. Ngubane concedes that "one of the changes brought about by the Defiance Campaign was that it transformed what was the liberation struggle of the African people into the fight of all democrats against apartheid-totalitarianism;" but he narrows down his outlook by seeking to get the African National Congress to confine its co-operation to the Liberal Party, whereas the African National Congress is interested in forming as broad a liberation front as possible which could include the Liberal Party even with its qualified programme. I charge that Mr. Ngubane reveals himself as a mere propagandist for the Liberal Party, concerned with getting recruits for his Party by falsely vilifying the African National Congress, especially its leadership.

(To be continued)

By ALBERT J. LUTULI
(President-General, African National Congress)

(Continued from last week)

The Vision Of A New World

(Continued from front page)

the insights which can give a soul to this world which has become a body and which is now seeking for its soul.

The basic principles of human civilization, as proclaimed by all religions, have been the dignity of the individual and the sense of brotherhood. We, in our country, long ago said that the human being is a ray of the Divine that 'art Thou.' The Buddhists and the Jains contend that it is possible for each human individual, given the opportunity, to develop the divine possibilities which are in him. The spirit of the man is the Candle of the Lord, the kingdom of

Christians call it love—a love which is universal, which is active, which rejects nothing, excludes nobody, takes up the sin of the world, and converts it into goodness and the joy of living. That is the love which we are called upon to practise. If we adopt that attitude our present predicament will be much less serious than it happens to be.

There is a legend in India which makes out that the demons and the deities are both the descendants of one common father. If you look penetratingly into the heart of your enemy, you will see your twin brother. In the abstract world, freedom and tyranny may be diametrically opposed to each other but in the actual concrete world there are no groups which can be distinguished as wholly black or wholly white. You will be able to discover that if the fault were on one side, there would be no quarrel at all. It is because that in any kind of conflict we have deficiencies on both sides that trouble arises in every kind of conflict. In such circumstances we are called upon to adopt an attitude of friendliness, of understanding and of trying to get beyond the battling creed to work for the restoration of friendly and peaceful relations in this world. That is what we are called upon to do.

But unfortunately this attitude requires a revolution in men's minds and hearts. It cannot be achieved by merely talking about it. In actual practice we believe the professions which we make in our religions and in our international discourses. What is essential is the spirit of understanding which enables us to get to the other side and understand the other man, what he is doing, why he is doing it and whether it is possible for us to come together with an idea which lifts it above the contending voices themselves. This means the exercise of human will and intelligence. Progress is not a law of Nature. It depends on the efforts and endeavours of Man. It is essential for us to use our intelligence and our will for the purpose of furthering the ideas for which we happen to stand.

It is for the Universities to

produce men and women who are poets, priests, and philosophers, scientists and scholars, inventors and discoverers. They can do so only if they are allowed to pursue truth in a free and unfettered manner. But there are forces gathering strength which seem to fetter and regiment the minds of men. Political fanaticism is not yet dead, and it is essential for us University men to insist on an immunity from interference by any outside agency so far as our single minded pursuit of truth is concerned. I have faith that the young men and women from

our Universities, with all the immortal waywardness and perpetual restlessness of youth, will be able to overcome the tyranny which is sought to be enforced upon us. It is my prayer, my ambition, my earnest hope that the young men and women who leave the Universities today, will speak with deep conviction, with utter simplicity on behalf of the future of the world, and on behalf of the peaceful world which will be based on equality, justice, friendship and fellowship, an ideal for which millions have suffered and died even in recent years.—ISI.

Apartheid Is Evil, Says British Newspaper

THREE British newspapers—two Left-wing and one Conservative—refer to Mr. J. G. Strydom (South African Prime Minister) and the racial policies of the Union.

The 'Daily Herald,' principal organ of the Labour Party, has a sub-leader entitled "Be Blunt".

It says that Members of Parliament associated with the Movement for Colonial Freedom have presented a petition to Mr. Strydom protesting against the racial policies of his Government.

"It is good that he should be told the truth in the bluntest language. None of the courtesies offered to a visitor or at a Commonwealth conference can be allowed to conceal it.

"The policy of apartheid is utterly evil, and the British people will continue to denounce it until this damnable business is ended."

The Left-wing 'Daily Mirror,' severest of newspaper critics of South Africa, has a cartoon of Mr. Strydom, showing him with his outstretched right hand smudged.

Underneath is this caption: "There, I give you my word that you have a false and distorted picture of South African racial policy."

The Conservative 'Yorkshire Post's' radio critic says: "Listeners to Mr. Strydom's speech were left in no doubts about his view of the need and justification of apartheid, which he called "separate development," as a means of ensuring the survival of the White race and harmony among the racial groups.

The critic also refers to the series of broadcast talks which the B.B.C. is at present giving on the South African scene.

"By accident or design the talks on contemporary aspects of South African life got to apartheid in time to serve as background material for Mr. Strydom's broadcast speech in London," he says.

It seems that in South Africa, even in academic circles, there is no middle position in this question.—Sapa-Reuter.

Progress Of Japanese Women

JAPANESE women are this year celebrating ten years participation in political life with a wide programme of political education. Since they gained the right to vote in 1946, women have played an increasing role in the country's affairs. 25 women have seats in the Diet, and are studying in the Ministry of Foreign Affairs to become Consuls-General or cultural attaches in Embassies abroad.

God is within you. St Paul uttered, 'Know you not that you are the temple of God and the spirit of God dwells in you?' Mohammad tells us that God is closer to us than the very artery of our neck.

In other words, all of them recognise that there is a spiritual dimension to the human soul and if we were to provide the material and the intellectual apparatus for each individual, it would enable the individual to grow into the reality which he is. It is not merely this; there is another feature which is also common to all religions and that is love. Religions may wear many faces, speak in many dialects, but there is one authentic voice of true religion and that is compassion for suffering humanity. We call it Ahimsa, non-hatred or non-violence. Buddha calls it Karuna or Compassion.

Freedom Of City Conferred On Mr. Nehru

FREEDOM of the City of London was conferred on the Prime Minister of India, Mr. Jawaharlal Nehru, and on New Zealand Prime Minister, Mr. Sidney George Holland, at a special ceremony last week. The ceremony took place before a distinguished company at Guildhall, London. The Prime Ministers were received at Guildhall porch by the Chairman of the City Lands Committee. Ignoring a slight drizzle of rain, Mr. Nehru waved to crowds who watched from the pavements.

The Chamberlain, Sir Irving Gane welcomed the both Prime Ministers and said, "It is with feelings of particular pride that the corporation of London welcomes to this historic Guildhall today to receive its most treasured honour—the Freedom of the City—two great leaders of the Commonwealth, Mr. Jawaharlal Nehru, Prime Minister of India, and Mr. S. G. Holland, Prime Minister of New Zealand." Addressing the Lord Mayor, he went on to pay tribute to the two premiers for their five achievements in promoting goodwill throughout the world.

The Chamberlain concluded: "Believing, as many of us do, that the powers of good must in the end prevail over the powers of evil, it is our constant prayer that the leaders of this wonderful Brotherhood of Nations (Commonwealth Nations) may be guided so to use this great force as to bring us to our goal—a universal Brotherhood of Man—in a world of lasting peace and prosperity."

Replying to the address of welcome Prime Minister Nehru said, "I feel happy and privileged to find myself as a free man of London in the long and distinguished line of men who have been honoured by your City for their services to their countries, to the world and to mankind.

"Conscious as I am that the distinction that you have conferred on me is a personal tribute, I am, however, well aware that your decision to confer the Freedom of the City on me, the Prime Minister of India, is a token of regard to India and her people and a happy reminder of the present free association of our two lands."

Mr. Nehru went on to say that, "India has become a great democracy, perhaps the largest democracy in the world. She has fashioned for herself a constitutional structure fit for free peoples, with free Parliaments and responsible Executives based on free elections and open debates."

Mr. Nehru added that, "Our generation is a troubled one. We have passed into an era where great forces and energies, social and physical, greater than anything we have known, stand on the threshold of large-scale release—the Atomic Age.

We could profit by them and, indeed, we can only survive them by the equation of means to ends. It is only through right means that right ends can be achieved. These great forces can be used for the benefit of

humanity as well as for evil and disastrous ends. It is only by tolerance and compassion that we can overcome the evil with which the Atomic Age threatens to overwhelm us. Two thousand three hundred year

old message of Ashoka, an Emperor of India, reads: 'proud of other faiths should be suitably honoured. Acting in this manner, one certainly exalts one's own faith and helps persons of other faiths. Acting in a contrary manner, one injures one's own faith and also does disservice to others.' My Lord Mayor, to these ends, with faith and fellowship, may your people and ours dedicate themselves," concluded Mr. Nehru.

Death Of Gandhiji's Secretary In South Africa

THE shocking news of the death of Miss Schlesin came as a great shock not only to all those who were associated with Gandhiji but to the entire Indian community of South Africa. It is understood that Miss Schlesin died on the 6th of January, 1956 at the Johannesburg General Hospital.

She first came into contact with Mahatma Gandhi when Gandhiji began practising as a lawyer. At the age of 17 she was given the post of a typist in the office. Being in contact with Bapuji she became one of his ardent followers and was later known as Mahatmaji's daughter. She remained his private secretary as long as Bapuji stayed

in this country.

In his autobiography Mahatmaji devotes a whole chapter in describing her character and her unique personality. He describes her as being a very brave woman fearing nobody. She was not colour conscious and would not hesitate to reprove anybody if they were wrong.

After Mahatmaji's departure from this country she went back to the University to complete her M.A. Thereafter she devoted the major part of her life in educating the underprivileged section of the South African community. Whenever she came to Phoenix she was overcome with nostalgic memories of the past and therefore she refused to stay here. On

many occasions she told us that because Mahatmaji was not going to come back to this place any more we should go away from here or else she would break contact with us. That is why we were not aware of her tragic death.

We understand that just before she died she was studying in Durban for her L.L.B. degree. In April 1955 she went to Johannesburg to meet her only relative, a sister.

Although it is late we take the liberty of conveying to her sister, Miss Rose Schlesin, the heartfelt sympathies of the entire Indian community of South Africa May her Soul rest in Peace.

Miss Rose Schlesin, Box 2284, Johannesburg, is her sister's address.

Portuguese "Civilising Mission" In Africa

By JOAQUIM SEQUEIRA VAS

The author of this article is a Goan who has worked in Mozambique for seven years as an Administrative Officer of the Portuguese Government in that colony. He, therefore, brings to the subject of the article, first-hand knowledge and evidence of how the Africans are governed by Portugal, which boasts of being a leader among the Christian Nations of the West.

It is pertinent to ask why when we hear of the political rights of the Africans being talked of or fought for in Kenya, Tanganyika, Nyasaland, the Rhodesias or even in race ridden South Africa, nothing is heard about the natives of the soil either in Mozambique or Angola, between which most of these territories lie almost sandwiched.

Is it because Portugal, in the pompous words of her Foreign Minister, Dr. Paulo Cunha, has succeeded in her "civilising mission" in these two colonies and thus has conferred on the Africans the "great benefits" of Dr. Salazar's "Estado Novo."

Or is it because after two centuries of "Portuguese civilisation" the native population has been so enervated and dehumanised that it has stopped thinking in terms of human values?

Without doubt the benighted land of Africa has been looked upon as a land populated by sub-humans, by all Europeans, who felt that in the scheme of God's creation the African was meant to be the beast of burden and slave of the white man. But in the British territories, particularly, it cannot be denied that there has been some visible progress in the advancement of the Africans, though it still falls far below world standards. Even in South Africa, the doctrine of "apartheid" is itself an indirect admission of the fact that the Africans are on the march.

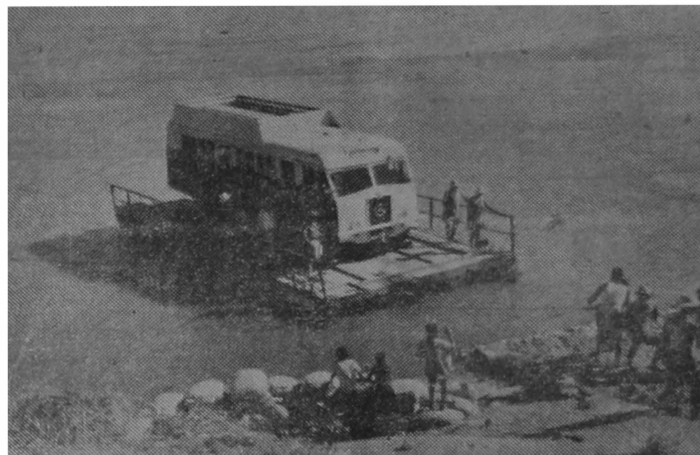
But in Angola and Mozambique it is a death pall that hangs over Africans. It is estimated that in Angola there are now many more slaves than there were 50 years ago. Basil Davidson, in his "The African Awakening," says that the files of the Native Affairs Department of Luanda, the capital of Angola, show 379,000 "contradados" or forced workers, who are really slaves.

In this article, however, I shall concentrate on slavery as it exists in Mozambique, about which I can claim to have first hand knowledge, having been an Administrative Officer for nearly seven years in the Public Works Department of the Government of Mozambique, which employs Africans in thousands in various construction works and exports many more to the adjacent territories in Africa.

Employment of African labour is conducted like a business proposition very much in the manner of buying and selling cattle or sheep. It is, in fact, an exclusive business, only Europeans being allowed to draft or conscript the workers.

There are three kinds of recruitment agents. There are the "Administradores" or "Chefes de Posto" who are official government agents. And then, there are private firms whose main business is recruitment of African labour.

The "Administradores" and the "Chefes de Posto" mainly

The biggest river in Mozambique, the Zambesi, is still crossed by primitive methods. A large float is towed from the shore by African slaves with ropes. This crossing is at the town of Revugue in the district of Tete. The slaves are supposed to be on duty night and day on either bank. No houses are provided for them, with the result that many of them are swallowed by crocodiles that infest the Zambesi or killed by lions that roam the country side.

recruit labour for Mozambique Government. Being Government officials they enjoy unlimited powers in the matter of conscripting African labour: They get a commission for every man they recruit and as a result they are most unscrupulous in their selection. It is a matter of supreme indifference to them whether an African is old and incapable of work or a mere child of 14. All that matters to them is the commission they get for every person recruited. For, to Portugal it is a mission to see that Africans are not kept idle. According to Portugal's "high principles" "forced labour is imposed on natives who fail to perform their obligations to labour and who lead a life of idleness."

But the demand for labour in Mozambique itself is not so great because the Portuguese, apart from construction works, have not any big industries. So, in the main, African labour is exported to the neighbouring states of Nyasaland, the Rhodesias and South Africa or to the islands of San Thome and Principe.

The Mozambique Government itself is the biggest exporter of African labour. When it is realised that for every African recruited, the recruiting agent receives a commission of 1,500 to 2,000 escudos (£18 to £20) it is not difficult to understand why

the "Administradores" and the "Chefes de Posto" prefer to forego any promotion and work only as recruiting agents. They will give up their posts only if they secure a Government licence to carry on the same business in their private capacity or a job in such notorious companies as the Manica Trading Company and other at Beira that trade in slaves.

The United Nations Ad Hoc Committee on Forced Labour found in 1953 that provision was made in 1925 and 1927, for the recruitment of workers in Angola, Mozambique and Cape Verde, for work in Principe and San Thome for a period of four years through the San Thome and Principe Emigration Company. The Committee also found that an agreement was made in 1928 between the Government of Mozambique and the Union of South Africa for the recruitment of 100,000 workers a year in Mozambique for work in the gold and coal mines of South Africa at a fee of 35 shillings for every worker recruited. This is the kind of "high code" that places on Portugal "the moral obligation of providing subsistence for the African by labour and thereby promoting the general interest of mankind."

This is how Mozambique is being denuded of her African
(Continued on page 298)

This is a scene at Tete on the Zambesi. Tete is a district headquarters from where Africans are—conscripted for work in the near-by coal mines at Moatize. Though Tete has tap water, the Africans are supposed to do their washing, bathing etc, only with the river water.

African Viewpoint

Comment On Mr. Luthuli's Reply—II

I HAD hoped that in this, the second instalment of my comments on Mr. Luthuli's reply to my criticisms of Congress policy, I would deal at length with the so-called Freedom Charter. I notice, from his second letter, that he still continues to disregard fact in favour of abuse or memory and this places me in the position where I must again correct his allegations both to keep the record straight and for purposes of enabling readers of this controversy to judge the issues involved in clearer light.

"Mr. Luthuli" shows a sensitiveness about people's honour which I really find hard to understand. When a man takes up a public career and sets himself the goal of influencing public policy he also takes the risk of having his actions discussed and criticised in a manner which would not normally be permissible in the case of a private citizen. For my part my comments on Professor Matthews have always been fair comment. I have not always agreed with him in everything he did, but I have treated him fairly and I deny that his honour has been damaged by my suggestion that he is one of those now being shunted out of the movement. His honour is not so frail, surely!

On the other hand I readily concede the fact that Professor Matthews's duties at Fort Hare might require a little more of his time. Lut right through his public career Professor Matthews has belonged to both politics and Fort Hare—I refer to his work from the day he went to Fort Hare. As a result, what might be his own personal actions often lend themselves to being seen against the background of the political climate at any given time. When these actions tally with developments on the political horizon, I think it is fair to regard his actions as bearing a measure of relevant significance.

I do not intend to go into Professor Matthews' private reasons for refusing to continue to lead the Cape. I believe they are valid, as stated by "Mr. Luthuli." But I also want note to be taken of Professor Matthews' political actions because they shed valuable light on my remarks on him.

In so far as I know the real author of the idea of the Free-

dom Charter was Professor Matthews. His own idea was that a national convention should be called to draft South Africa's version of the Magna Carta: That convention he called the Parliament of the People. The idea made an impression on some Congressmen. Even those, like Mr. Luthuli and I, who did not understand precisely what it was all about were sufficiently interested in it to seek to find more about it.

As a result of this public interest the underground communists started boosting up Professor Matthews' idea with so much zeal that by the time it got to Kliptown there was no doubt that the master-minds behind the Freedom Charter wanted their own document to be accepted on their own terms. I am informed that Professor Matthews, although the author of the idea, did not go to Kliptown to see his suggestion take concrete form.

By

JORDAN K. NGUBANE

Since then he has not been particularly articulate in his advocacy of the Freedom Charter. In addition there have been developments in the policy of the ANC in the Cape which created a situation where a man like Professor Matthews would be happier if he confined himself to work at Fort Hare.

My intention is not just to wash dirty linen in public. It is to expose policies I consider wrong and to do that with the minimum harm to all the people concerned. For this reason the developments I have referred to here would be best revealed in an executive inquiry in which I would call witnesses myself and cross-examine certain leaders of the ANC. I want such an inquiry and I assure Mr. Luthuli (and "Mr. Luthuli" who drafted the statement) that in such an inquiry I would speak freely and show precisely where Congress is on the wrong road.

I want to deal with that bit about Dr. Njongwe. Here again "Mr. Luthuli" insinuates that I am blind to the fact that Dr. Njongwe has been thrown out of public life by Minister Swart's bans. He makes the innuendo, by implication, that in fact my sympathies are with

Swart. I said in my letter last week that the chief feature of the "Mr. Luthuli" who drafted the statement signed by Mr. Luthuli is that he has a wreckless disregard for facts. To him it is the easiest thing to make charges which he cannot prove. I asked him to prove that I have a detective agency or else admit that he is not above making false statements. I ask him similarly to prove the suggestion in his innuendo.

At the same time I want to face certain facts about Dr. Njongwe. One notable thing about the Leftist Press is that it is a fairly reliable barometer by which to tell who of the ANC leaders are trusted by the ANC's new masters. In fact you can even tell the progress of an African political figure sometimes by looking at his record as revealed in the publicity given him by this Press.

I readily concede "Mr. Luthuli's" obvious point that Dr. Njongwe has been handicapped by the bans. But I charge at the same time that Dr. Njongwe is not the only foremost leader of the ANC to be so handicapped. His case, like others I know, is unique in that this Press says a little about him as possible when it keeps those it favours in the limelight on every possible occasion.

My point here is: If convenient excuses can be found for keeping other banned people in the limelight why is it that similarly convenient excuses cannot be found for keeping Dr. Njongwe in the limelight? Dr. Njongwe is important enough to be kept before the public eye if the intention is to defeat Swart and enable the masses to see their leaders in the proper perspective.

"Mr. Luthuli" denies that Congress is going in the Moscow direction. I am very eager to make as detailed and factual reply to this as possible. For this reason I am going to ask my readers to bear with me a little longer and wait for the next issue since such details would make this instalment too long.

At the same time I want to point out that I readily agree with both Mr. Luthuli and "Mr. Luthuli" that the charge I have made here is a very serious one. I made it after taking every possible factor into consideration and after a long

period of discussion with various ANC top-men. In view of its gravity, I want to say here that if Mr. Luthuli feels that my views are slanders, I give the ANC the permission to go to Court for redress. I took that risk into account. If the ANC likes, it can expel me from the movement if it believes that would suppress the truth. I shall then be free to discuss the issue as I like. Or the executive can order an inquiry in which I would be given every opportunity to prove my case. I took this into account also. After I had done all that and not knowing what would happen to me, I decided to go on the offensive because I can prove my charge to the hilt. I have refrained from making any revelations because I want to criticise constructively and not to do harm where this can be avoided. Secondly I have not made any exposures because I want to avoid a split in the ANC. I believe that if there is an inquiry, such a split would not occur.

There are two minor points I want to dispose of here quickly. "Mr. Luthuli" claims that the Xuma constitution is still in force. In theory, perhaps. In any case I am surprised that the President-General is not aware that there are now two controlling authorities in the ANC—the authority set up by the Xuma constitution and the Secretariat. I shall have more to say on the Secretariat in my next article.

In the meantime "Mr. Luthuli" wants to know if Dr. Xuma's "African's Claims" indicated Congress was going to Moscow just because some of the signatories to that document were members of the Communist Party then. My reply is a clear NO. But there is an important principle in the process by which "African's Claims" was drafted and published. I can trace its history from its first word and can now precisely tell who paid the printing costs. As much cannot be said of certain things now being done in the name of the African National Congress. This is a key difference in determining the new Congress direction.

"Mr. Luthuli" also wants to know if the Congress Youth League could be said to have been going to Moscow just because when I was elected its president my next in command was a communist. Here I am on extremely familiar terrain and my reply can be testified to not only by Mr. Luthuli but

"Mr. Luthuli." I can call as witnesses people who are definitely on his side in this controversy. One of those is Mr. M. B. Yengwa who was my secretary at the time.

All of us in the League executive realised that it had been a minor calamity to have had a communist on to the executive. And all of us agreed that he should be driven out at the earliest opportunity. The phrase we used was that he should be "chewed" out of the executive and the job of doing this was entrusted to none other than Mr. Yengwa. To this glory, he did a magnificent job. I have the letters in which he and I exchanged ideas on how this could best be done. If Mr. Luthuli wants to see them I can place them before the executive inquiry.

I did not think it was good for the Youth League to allow the communists to have a foothold in it because if that happened that could conceivably mean that the Moscow camel was putting its head through the tent of the Youth League. As legend has it, a famous camel allowed to do this ended up by

driving the owner outside his own tent! I was in no mood to allow this process in a movement of which I was executive head. In this respect I differed from very many Congress leaders. I am glad "Mr. Luthuli" has raised this point because it shows precisely how I behaved myself towards the communists when confronted with the situation which today I criticise in the ANC. Here, as elsewhere, there are written records which could be used freely in an executive inquiry.

People do not realise that we are making history. They take a particular course today without paying due regard to its consequences. In later years they forget what they wrote in the past. I do not want to embarrass anybody but I have been somewhat careful about keeping my political records because I do not want to make any unfair statement about any of my fellowmen. At the same time I have the duty to remind them of their own declarations when they forget them and trust memory.

(To be continued)

pean and vice versa. This categorical answer did not, of course, suit many teenagers who were present at the meeting. Another question asked of me was in relation to the S.A.I.O talks with the Prime Minister. There was nothing to hide and I told the meeting the details of the talks.

It is a fabrication of the truth to suggest that I said that nothing should be done to embarrass the Government. What I did say was that South Africa did not belong to any particular section of the population. It belonged to all and that the N.I.O.'s aim was to build up a multi-racial society in South Africa so that every section could live in perfect harmony with one another.

Questions with statements on

international problems were asked but I was not to be drawn in.

As is the practice with Fascists and Communists, the Congress officials tried to force a resolution, at a purely cultural meeting. The Chairman was 'fool'. He refused to accept the resolution and after the termination of the meeting and as I was walking out the resolution was being read to a crowd in the Hall. It is this resolution that the Congress gloats having passed, but in their heart of hearts, the Congress know full well that the resolution is not worth the paper that it was written on. I need only assure the Congress that the N.I.O. will never stoop so low as some of their adherents did at the meeting of the Clairwood Debating Society.

Portuguese "Civilising Mission" In Africa

(Continued from page 280)

population. Besides, Africans in hundreds keep fleeing across the border to the neighbouring territories because they say in Portugal's Christian country the "muzango branco" (white man) does not like the black men because "we have no God." In neighbouring Nyasaland or the Rhodesia's the African can perform any kind of labour that he has an aptitude for and become skilled in it. But to the Portuguese they are no better than animals who are fit only for drudgery. In 1950, the density of the population in Mozambique had gone down to one African for every 136 609 sq m. It has been estimated that during 1937 and 1946 the permanent loss of population in Guinea, Mozambique and Angola has been no less than one million people.

While the old type of extreme punishments when "Administradores" could shoot "disobedient" Africans in order to set an example to the others has disappeared, the punishment meted out today to the Africans can hardly be considered civilised. Corporal punishment is still in vogue and the "República do Negocios Indígenas" (Office for

work) which means anything but voluntary. As "voluntario" he is attached to a household as a cook, servant, dhobie etc. As with "contradados" the contract has to be endorsed by the Administrative Officer and the employer has to deposit the salary of the "voluntario" with the Administrator. At the most he is allowed to advance a sum of 20 escondos to the workers (5/- to 6/-)

And after having undergone all this suffering and torture because of Portugal's "moral obligation to see that they are not idle what are the earnings of these "contradados." If a "contradado" has worked on a contract of six months for 12 hours a day he will be due a total salary of 480 escondos. Out of this, a sum of nearly 360 escondos is deducted as "Imposto Indígena." Then there are other charges. This gives a clear idea of what the "contradado" receives finally for six months of sweated labour. These salaries are paid only after the end of the contract with the result that the salaries of those who have died before

Pather Attacks: Congress

Adopting Fascist Methods

[In our last week's issue we published a report which was sent to us by the Natal Indian Youth Congress. The report was of a meeting in Clairwood which was addressed by Mr. P. R. Pather. This week we reviewed a statement made by Mr. Pather in which he states that the facts were distorted and far from the truth.]

THE report of my address to the Clairwood Literary Debating Society evidently sent to you by the Natal Indian Youth Congress, is a series of distortion of facts—interspersed with a little truth. I was asked by the Clairwood Literary Debating Society—a purely cultural Society, to address the Society, and the officials readily agreed to my speaking on the policy of the N.I.O. I went to the meeting with the Hon. Treasurer of the

be remembered that Hitler's example in this regard was closely followed by the now discredited Stalin and his stooges.

The Chairman of the meeting, after I had finished with my address asked for questions. But the knowledge of the Congress officials is very limited in so far as asking questions is concerned. One after another repeated the time-worn phraseology which the community has heard *ad nauseum*. One of the

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING

—CO. LTD.—

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants

—&—
Direct Importers.**47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.**

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN".

Phone 29368.

P. HARGOVAN & CO.

(PTY.) LTD.

**WHOLESALE MERCHANTS
AND IMPORTERS.**P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

		s. d.
Sri Ramakrishna and Swami Vivekananda	...	1 9
Work and its Secret	... Swami Vivekananda	1 3
Bhakti or Devotion	...	1 3
The Powers of Mind	...	1 6
Sadhana or Preparation for Higher Life	...	1 3
Is Vedanta the Future Religion...	...	1 6
Christ the Messenger	...	1 9
Hail Independent India	...	1 3
The Path to Perfection	... Ramakrishnananda	1 3
On What is God	... J. Goyandka	1 3
Vedanta Philosophy	... Vivekananda	2 6
The Immanence of God	... M. M. Malaviya	1 3
Siva and Budha	... Sister Nivedita	2 6
The Glory of the Vedas	... D. D. V. Vachaspathi	1 3
Divine Message	... H. Podjar	9
Wavelets of Bliss	...	1 3
Six Lessons in Raja Yoga	... Swami Vivekananda	2 9
In Defence and Essentials of Hinduism	...	4 6

Obtainable At Our
Only Address:**BHARAT MUSIC
SALOON**

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street,

Phone: 26070.

DURBAN.

★

BOOKS FOR SALE

COTTAGE INDUSTRIES AND THEIR ROLE IN INDIAN ECONOMY—Prof. Rao	2	6	TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0
THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6	WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyan	2	6
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings and Utterances)—M. K. Gandhi	10	0	GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2	6
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars)—K. T. Shah	15	0	INDIAN CHRISTIANS —G. A. Natesan	7	6
DELHI DIARY—Gandhiji	10	0	SEVEN MONTHS WITH GANDHI —Krienadas	12	6
MY GANDHI—Dr. John Haynes Holmes	12	6	A RIGHTEOUS STRUGGLE —Mahadev Desai	2	8
A SURVEY OF RACE RELATIONS (1934-54)	5	0	GANDHIJI AS WE KNOW HIM—Intimate and delightful incidents by various writers	9	0
A PROPHET OF THE PEOPLE —T. L. Vaswami	3	6	NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. I.—M. K. Gandhi	15	0
GITA MEDITATIONS —T. L. Vaswami	8	6	NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. II—M. K. Gandhi	14	0
KRISHNA STORIES —T. L. Vaswami	7	6	FROM YERAVDA MANDIR —M. K. Gandhi	1	0
A VISION OF FUTURE INDIA—K. G. Mashruwala	2	0			
SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Facts And Facts—Stanley Powell	5	0			
AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy	23	0			

Obtainable from:

'Indian Opinion,'

P. Bag, Durban, Natal.

For an antiseptic to fulfil the exacting conditions of obstetric, surgical and medical practice it is not enough that it should kill the germs that are the cause of infection. It must also be safe in use, harmless to the delicate human tissues the germs invade. Such is 'Dettol'

In your own home, whenever infection threatens, learn from the hospitals — rely on Dettol.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

94

9558 1

FOR . . .
RUBBER STAMPS

AND

PRINTING

CONTACT

**STANDARD
PRINTING PRESS**

**GENERAL PRINTERS
AND
RUBBER STAMP MAKERS**

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.

PHONE 61006.
P.O. BOX 2782.

TELEGRAPHIC ADDRESS
"QUICKPRINT"

ESTABLISHED 1927.

Sunbeam—
that name means
sunshine in your
home! Easy to spread
too. And see how it
shines...and shines...
and shines.

India Is Now Coming To The Golden Age

Read The Latest Publications About Same

- The India Annual 1956 15/6
- Illustrated Weekly Of India 2/-
- Caravan: Proforma Of India 2/-
- Dharmayug, Aikal, Bal Bharti (Hindi) 1/6 each
- Manoher Kahanayan, Maya, Manorama (Hindi) 1/6 each
- Parie Mahal (Gujarati Novel) 12/6

NEW BOOKS

- An Asian Prime Ministers Story 15/6
- Women Behind Mahatma Gandhi 21/6
- Primitive India — Illustrated Only 31/-
- Just Half A World Away — Faith In India 22/6
- History Of India — Past And Present 66/6
- India And The Awakening East 18/6
- Bhowani Junction (Novel) 14/6
- Dadi Ma Na Yadhu 28/6
- Ghar Na Rani 32/6

Books of all sorts, Indian, Ancient, Historical, Gujarati

ઇન્ડિયન

ઓપિનિયન

પુસ્તક ૫૪ મું—અંક ૨૬
તા. ૧૩ જુલાઈ, ૧૯૫૬.
કુલ નકલ પે. ૬
૧૨ શુક્રવારે બહાર પડે છે.

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે અને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.
આદ્ય તંત્રી સ્વ. મણીલાલ ગાંધી

કેળવણી

(ગાંધીજી)

૨ જુલૈ

કાંઈ પણ ભોગે સ્વમાનને નિર્ભય-
તાથી કેળવવું.

* * *
મનુષ્યે જીવનભર વિદ્યાર્થી રહેવું
એક જીવન.

* * *
પ્રભુને પ હોં ચ વા તું પમથિયું:
નિઃસ્વાર્થ પ્રેમ અને માનવ સેવા.

—ગાંધીજી.

* * *
મહાન બનવાનો ઇલાજ: જેટલો
સમય આપણે પરિનિર્ણયમાં ગાળીએ
છીએ તેટલો સમય આપણે આપણા
આત્મ વિકાસમાં ગાળીએ તો મહાન
બની શકીએ.

—અધ્યાત્મ સિંકેન.

* * *
બાળક એટલે ચેતનનો કુવારો,
પ્રભુનો પપ્પાંબર, આશાનો મિતરો.

—કવિ નાનાલાલ.

* * *
રાષ્ટ્રોના ગીતો અને લખવા દો,
પછી પરવા નથી અને કે રાષ્ટ્રના કાપદા
કેણું ધરે છે ?

—આધરીશ.

* * *
૨૫ વર્ષના યુવાન કરતાં ૩૦ વર્ષ
નો પ્રૌઢ પુરૂષ વધારે હારામખોર છે.

—મેઘાણી.

સંઆદક ક. પ્રભપતિ.

“પ્રી કેળવણી” નામના પુસ્તકમાં ગાંધીજીએ ૧૯૧૭ માં કેળવણી પરિષદ
વખતે આપેલુ ભાષણ “આપણી કેળવણીના મહત્વના મુદ્દાઓ”
શીર્ષક નીચે આપવામાં આવ્યું છે. ભાષણ ઘણું લાંબુ છે છતાં અંગ્રેજ
રાજ્ય વખતે ભારતને કેવા પાંગળા બનાવ્યા હતાં અને બધી કેળવણી અંગ્રેજ
રાજકર્તાઓ પોતાના દૃષ્ટિબિંદુથી આપણે માટે શું સારું અને શું ખરાબ તે
વિચારતાં હતાં અને આથી આપણને શું નુકશાન થયું તે ગાંધીજી ભાષણમાં
આમાં કહ્યું છે. એમાંનું થોડુંક અમે ઉતારીએ છીએ.

વ્યાયામ

વ્યાયામ શબ્દમાં રમતો ઇલાદિનો સમાવેશ કર્યો છે. તેનો પણ ભાવ પુછાયો નથી.
દેશી પદ્ધતિનો ત્યાગ થયો છે. અને ટેનિસ ક્રિકેટ, ને પુટબોલનું સામ્રાજ્ય સ્થપાયું છે. આ
ત્રણ રમતોમાં રસ છે એમ કહ્યુલ કરવામાં બાધ નથી. પણ જે આપણે પાશ્ચાત્ય વસ્તુઓથી
મોહાઈ ન ગયા હોત તો આપણે એટલી જ રસિક, ખરચ વિનાની રમતો, જેવી કે, ગેડીદડો,
મોઠ ઢાંડિયો, ખોખો, મગમાટલી, હુકતુતુ, ખોખો પાટ, નવ નાગેલિયો, સાત તાળી, વગેરે
નો ત્યાગ ન કરત. કસરત જેમાં આઠે અંગને પૂરતી તાલીમ મળે છે અને જેમાં ઘણું રહસ્ય
રહ્યું છે તેનો અને કુસ્તીના અખાડાનો લગલગ લોપ થઈ ગયો છે. જે કોઈ પણ પાશ્ચાત્ય
વસ્તુની નકલ કરવી યોગ્ય હોય તો “ડ્રિલ”ની નકલ કરવા જેવું છે એમ મને લાગે છે.
ડ્રિલ ઘણાં ક્ષેત્રમાં કામ લાગે છે. દાખલા તરીકે ડુબેલાને મદદ કરવામાં, માંદાને ડાળીમાં
લઈ જવામાં, આગ-હોલવંવામાં, ડ્રિલ એક કિંમતી સાધન છે. આ આપણા જીવનમાં દાખલ
કરવાની ઘણી આવશ્યકતા છે.

સ્ત્રી કેળવણી

પ્રાથમિક કેળવણી બંનેની સામાન્ય હોય છે. પુરૂષ સ્ત્રી વચ્ચે જે કુદરતી ભેદ છે.
તેવોજ ભેદ શિક્ષણમાં પણ હોવો જોઈએ. સંસારમાં બંને સરખા છે. પણ કાર્યમાં તેમના
વિભાગ છે, સ્ત્રી ગૃહ રાજ્ય લોગવે છે. બહારની વ્યવસ્થા પુરૂષ કરે છે. પુરૂષ આજીવિકા
લાવનાર છે, સ્ત્રી સંબંધ કરનાર અને વ્યય કરનાર છે. બાળકનો ઉછેર સ્ત્રી કરે છે. તેના
ચારિત્રને સ્ત્રી ઘડે છે તેથી તે પ્રબળની માતા છે. પુરૂષ પ્રબળનો પિતા નથી. અસુક સુદત પછી
પિતાની અસર પુત્ર ઉપર થોડી રહે છે. માતા પોતાનો દરજ્જો કદી છોડતી નથી. બાળક પુરૂષ
અવસ્થાએ પહોંચ્યા પછી પણ માતાની પાસે બાળકની જેમ ગેલ કરે છે. પિતાની સાથે
એવો સબંધ નથી રાખી શકતો. આ યોજના કુદરતી હોય, યોગ્ય હોય તો સ્ત્રીને સારું
સ્વતંત્ર કમાણી કરવાનો પ્રબંધ ન હોય. જ્યાં સ્ત્રીઓને બહારનું કામ કરવું પડે છે ત્યાં
સુવ્યવસ્થાનો ભંગ થએલો હોવો જોઈએ, તે પ્રબળને શક્તિનું દેવાળું કાઢ્યું હોવું જોઈએ.
આથી એક તરફ સ્ત્રીને અંધકારમાં પણ ન રાખવી જોઈએ. તેમ સ્ત્રીને પુરૂષના કામ કરતી
પણ ન કરવી જોઈએ એવી કેળવણી અપાવવી જોઈએ. આથી અસુક ઉમ્મરે સ્ત્રી આવતાં
તેના અભ્યાસની દિશા નોખી થવી જોઈએ.

હંમેશ કરતાં આજે બધાના હૃદયમાં આપવાના આનંદની લાગણી વધારે દેખાય છે. દુશ્મનને આપવાની સારામાં સારી વસ્તુ તે ક્ષમા ભાવ, મીત્રને માટે પ્રેમ, તમારા બાળકો માટે સાચો રાહ, પિતા માટે ગર્વ અને માન, માતા અલીમાન લઈ શકે તેવું આચરણ, તમારે પોતાને માટે આદર, અને બધા મનુષ્ય માટે દયા અને ધર્માદા.

— ત્યારે —

તમારા વહાલા પ્રિયજન માટે શું ?

તેમના ભલા માટે તેઓની આકૃતમાં મદદગાર થાય તેવી

ન્યુ ઈન્ડીયાની જીન્ડગીના વીમાની પોલીસી

એ એક ખરેખર સાચી ભેટ છે.

હવેથી વીમો લઈ તમારા વહાલાઓને તમે આનંદ આપી શકો છો, અને અમે તમારી સેવા કરી આનંદ લઈ શકીએ છીએ. વીમા બાબતની સાચી સલાહ અમારી પાસેથી મેળવો.

— ધી —

ન્યુ ઈન્ડીયા ઈન્સ્યુરન્સ કંપા. લી.

મુખ્ય ઓફીસરો

ફ્રેસ્ટમન (પી.ટી.) લીમીટેડ

૧૪૦ ક્વીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન — નાટાલ.

Telephone :
20951

177 Grey Street
DURBAN.

Bhagat's Vegetarian Lounge

(Prop: G. L. BHAGAT)

Ghee Sweetmeat Specialists

Receptions and Wedding Parties Catered For

ટેલીફોન :
૨૦૯૫૧

૧૭૭ ગ્રે સ્ટ્રીટ
ડરબન.

ભગત્સ વેજેટેરીયન લાઉન્જ

(પ્રોપ્રાયટર : જી. એલ. ભગત)

ધીની મીઠાઈઓના સ્પેશલિસ્ટ

મેળાવડાઓ, લગ્ન પ્રસંગોએ અમે મીઠાઈઓ પુરી પાડીએ છીએ.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૧૩ જુલાઈ, ૧૯૫૬.

અસુદુલેંડ માટે પ્રજાતંત્ર

દક્ષિણ આફ્રિકાના વડા પ્રધાન પોતાના પ્રિયીશ સંસ્થાને યુનીયનમાં ભેળવી દેવા માટે પોતાના રાજતંત્રની નિતીની તરફેણમાં ગ્રેટ બ્રિટનનું માનસ કેળવવા માટે ઘણી જહેમત ઉઠાવી રહ્યા છે. આજ વખતે પ્રિયીશ ગવર્નમેન્ટ પર આફ્રિકન નેશનલ કોંગ્રેસે એક સંદેશો મોકલી જણાવ્યું છે કે, અસુદુલેન્ડને પ્રજાસત્તાક તંત્ર નોંધવું છે. આ નિવેદનમાં પ્રમુખ શ્રી નટલુ મોખેલે કહ્યું કે “અસુદુલેન્ડને વખત પાકે અને સંયુક્ત રાષ્ટ્રમાં તેને જોડાવું પડે તો પણ તે દક્ષિણ આફ્રિકા સાથે સમોનતાના પાયા પર જ જોડાશે. અસુદુલેન્ડ સંયુક્ત પ્રજાતંત્રનું વિરોધી નથી. અસુદુલેન્ડને ભાન છે કે ભૌગોલિક તેમજ આર્થિક દૃષ્ટિએ તે દક્ષિણ આફ્રિકાનું જ એક અંગ છે. પણ ઇલાયદાપણાની દુષ્ટ નીતિ કે જે આ દેશના જીવનના દરેક અંગ પર સત્તા જમાવી રહી છે તેને માટે તેઓ ને જરાય સહાનુભૂતિ નથી.”

જે તેઓને ઇલાયદાપણાની નીતિ અથવા તેનાથી વિરોધી અસ્થિર રાજનીતિમાંથી એકને પસંદ કરવાનું કહેવામાં આવે તો નક્કી તેઓ છેલ્લીનેજ પસંદ કરશે. ઇલાયદાપણાની નીતિના હિમાયતીઓ કહે છે તેમ આ નીતિ મનના સ્વાભાવિક વલણ પર નથી રચાય. આ ઇલાયદાપણાની નીતિ આફ્રિકને ઉશ્કેરી મૂકે છે કારણ કે તે તેમને નાશ કરનારી નિતી છે અને તે એટલાજ ખાતર કે તેની પાસે ગોરી આમડી નથી. ઇલાયદાપણાની નીતિની જ્યાં આણ પ્રવર્તતી હોય ત્યાં જીવનની બધી જ સારી વસ્તુઓ પર ગોરાઓનો એકલાનોજ ઇબ્દો થઈ પડે છે. આફ્રિકને ત્યાર પછીની ઉતરતી વસ્તુઓ પરજ નજર નાખી શકે છે. આવા સંજોગો

માં અસુદુલેન્ડની નેશનલ કોંગ્રેસે જે વલણ ઠાંટાવ્યું છે તે પરથી સહેજે દેખાઈ આવે છે કે નૂતન આફ્રિકામાં ઇલાયદાપણાની નીતિને કંઈ પણ સ્થાન નથી.

નૂતન આફ્રિકા તેમાં પોતાના સ્થાયીપણા માટેની શંકયતા જોઈ શકે છે. અસુદુલેન્ડ યુનીયનમાં તેજ આવશે કે જ્યારે ઇલાયદાપણાની નીતિ કચરાપેટીમાં નાખી દેવામાં આવશે. અને જે તેમ ન થાય તો તે પોતાની આઝાદીના માર્ગમાં આગળ વધવા તર્ક્યાર છે. આથી દક્ષિણ આફ્રિકા ઉપર પોતાની સાચી દાનત પુરવાર કરવા માટેની જવાબદારી આવી પડે છે. દક્ષિણ આફ્રિકા જે ખરેખર રંગીન પ્રજાતું કલ્યાણ વાંચતું તો તેણે અસુદુલેન્ડને મળી જવું જોઈએ કાંતો તેઓની સ્વતંત્ર રાજ્ય વ્યવસ્થા માટેની માંગણી સ્વિકારવી જોઈએ અથવા તો રંગદ્રેવની આ નીતિને તિલાંજલી આપવી જોઈએ.

આફ્રિકને અને હિંદીઓ

આ અઠવાડિયે અમે વેટલમ હાય સ્કુલના પ્રિન્સીપાલ શ્રી. એસ. ડેવીડે. કરેલા ભાષણમાંથી થોડો ભાગ રજૂ કર્યો હતો તેમાં તેમણે આફ્રિકન તથા હિંદીઓ વચ્ચેના સળંગ વિષે કેટલીક ગંભીર વાતો કહી હતી અને તે સળંગને સુધારવા માટે શું કરવું જોઈએ તે પણ જણાવ્યું હતું. શ્રી. ડેવીડે કરેલા સૂચનો એ એક સંસ્કારી નાગરિક બીજા તરફ પોતાની ફરજ અદા કરે તેવા સુચનો છે.

આજે એક આફ્રિકન અને હિંદી વચ્ચે જે જાતનો સળંગ હોવો જોઈએ તે નથી. આ સાફ નથી કારણ કે માણસોના સમુદાય એક બીજા તરફ રાખવું જોઈએ તેવું વલણ તેઓ એક

બીજા તરફ ધરાવતા નથી. પણ એ એટલા માટે ખરાખર નથી કે રંગભેદનો કોયડો તેને અંદર ખાનેથી ચુંચવણુ ભર્યો ખનાવી મૂકે છે. તે બીન-ગોરી પ્રજાના દરિયાપારના મિત્રોને એવી સ્થિતિમાં મુકી દે છે કે તેઓ અત્રેના બીન-ગોરાની કચડ ચેલ ગુલામી સ્થિતિ વિષે મુજબલમાં રહે છે.

હિંદી અને આફ્રિકન વચ્ચે આવતી મુશ્કેલીઓ માટે એવાં કેટલાંક ઐતિહાસિક અને બીજાં કારણો છે. બંને કોમ એની દુષ્ટ ભાવનાથી પરકારાયેલી છે કે જે આફ્રિકનને તેમજ હિંદીઓને તેની ગમે તેટલી પુરાણી સંસ્કૃતિ હોવા છતાં તેનો નાશ કરવા તત્પર બને છે.

ખરી વસ્તુ તો એ કરવાની છે કે આવા સંજોગોમાં આફ્રિકન તથા હિંદી સળંગના કાર્યક્ષેત્રની ફરી આંકણી કરી બંને વચ્ચેના ગાઠ સળંગે બાંધી મતભેદો દુર કરી બંને કોમમાં એકચત્રાની ભાવના ઉત્પન્ન કરવી.

આ પણ જાણીએ છીએ કે આ દેશમાં આ જાતનું કાર્ય ઘણું કઠિન છે. બંને કોમો એક બીજાના વિરોધી પૂર્વગ્રહો બાંધીને જ બાળપણથી વૃદ્ધિ પામી છે. પણ જ્યારે બંને કોમોના દરેક સમજી માણસ જોઈ શકે છે કે આવા પૂર્વગ્રહો

ને કારણે બંને બાબુ કેટલું નુકશાન થઈ રહ્યું છે અને છતાં બંને માટે કામ ઘણું કઠણ છે. તેમાંય હિંદી કોમ માટે વધુ કઠિન છે કારણ કે તે બીજા દેશમાંથી આવી છે અને લઘુ-મતિમાં છે. જ્યારે આફ્રિકનની સંખ્યા પણ ઘણી છે અને દેશ પણ પોતાનો છે. જે આફ્રિકને ભાઈ આરાની એકચત્રાને અપનાવવામાં જરા ઢીલ કરે તો હિંદીઓ વધુ ધીરજ કેળવશે તો તેમને જ ઘણો લાભ થશે.

શ્રી. ડેવીડે જે મના હાય નીચે હજારો હિંદી બાળકોનું ઘડતળ થાય છે એવા ઉચ્ચ કક્ષાના શિક્ષકના ગુણેથી આવો શુભેચ્છનો સંદેશો સાંભળવા મળે છે તે એક ઘણીજ આનંદની અને સંતોષની ઘટના છે.

ગોરા પક્ષ કે જે ઇલાયદાપણાના હિમાયતીઓ છે તેઓ પોતાનાં બાળકોને ઘણાની ભવના શીખવી રહ્યા છે. તેમાં જરાય શંકા નથી કે સદ્ગુણના સંગ્રામમાં તેઓ હાર્યા છે. તે તો ભાવી જ જાતાવશે અને અંતે તેમની નીતિ પડી ભાંગશે. પ્રજા સાશનવાદીઓજ તેનો નાશ કરવામાં સહાયભૂત થશે અને તેમના પોતાના બાળકોને બીજા કોમના બાળકો તરફ અરસપરસ પ્રેમ અને આંદર તથા માનની નજરે તેમજ આદર્શોને વળગીને રહેવાનું શીખવશે.

કુમારી સ્વેશિનનું અવસાન

કુમારી સ્વેશિનથી ‘ઇન્ડિયન ઓપિનિયન’ના જુના વાંચકો જાણીતા છે. તેમના મરણની તોષ લેતા અમને ઘણું દુઃખ થાય છે. તેમના અવસાનથી આ દેશના બીન-ગોરાઓએ એક ઉમદા શુભેચ્છક મીત્ર ગુમાવ્યો છે. તેઓ આજીવન અહાચારી હોવા ઉપરાંત મહાત્મા ગાંધીજીના આજીવન ભક્ત હતા. મહાત્મા ગાંધીજી જ્યારે દક્ષિણ આફ્રિકામાં સર્વ પ્રથમ જ્યારે વફાત કરતા હતા ત્યારે કુમારી સ્વેશિન ટાપીરટ તરીકે પ્રથમ પરિચયમાં આવ્યા અને તેમની બાપુજી સાથે કામ કરવાની ધમશ બાપુજી માટેની ભક્તિને કારણે તેમને છેવટે બાપુજીની પુત્રી તરીકેનું સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું હતું. બાપુજીએ તેમને સુમતી-સારી મતી-એતું બદલ બધું નામ આપ્યું હતું બાપુજી

ના ખાનગી મંત્રી તરીકે બાપુજી અને રહ્યા હતા સુધી તેમણે તન મનથી સેવા અર્પી હતી. આત્મકથા બાપુજી તેમના વિષે લખે છે. “મારી પાસે તે આવી સારે તેની ઉમર સત્તર વર્ષની હતી. તેની કેટલીક વિચિત્રતાઓ મી. કેસનેચે અને હું હારતા તે કંઈ નોકરી કરવા નહોતી આવી તેને તો અનુભવો મેળવવા હતા. તેના હાડમાં ક્યાંય રંધેપ નહોતો જ. તેને મોઢની પરવા પણ ન હતી અને તેનું અપમાન કરતાં ન ડરે, અને પોતાના મનમાં જેને વિષ જે વિચાર આવે તે કહેતાં સંખ્યા ન રાખે. આ સ્વભાવથી તે કેટલીક વાર મને મુશ્કેલીમાં મુકતી, પણ તેનો નિખાલસ સ્વભાવ બધી મુશ્કેલીઓ દુર કરતો. તેનું અંગ્રેજી જ્ઞાન મેં હંમેશાં મારા કરતાં ઉંચા (અનુસંધાન માટે જુઓ પાને ૨૯૪)

ગુજરાતી હિંદુ મહિલા મંડળ

આર દિવસના રોપ મહોત્સવના કાર્યક્રમનો ટુંક હેવાલ

ઉપરોક્ત મંડળને ૨૫ વર્ષ પૂરાં થતાં હોવાથી રોપ મહોત્સવના કાર્યક્રમની શરૂઆત ભારત હોલમાં તા. ૬-૭-૫૬ બપોરે બે વાગ્યાથી થઈ હતી આ કાર્યક્રમ દક્ષિણ ભારતીય મહોત્સવોમાં આજીવન દેવો. કાર્યક્રમમાં નાટિકા રૂપ ગરબા વગેરેનો મનોરંજક કાર્યક્રમ યોજાયો હતો. બહેર કરતાં આનંદ થાય છે કે હોલ આજીવનથી ભરચક હોવા છતાં જરાય ગરબા કે અશાંતિ જણાયાં નથી. ડરખાનનાં બાળકોને ખરેખર ધન્યવાદ ધરે છે. ત્યારબાદ શનિવાર સવારે ૯ ૧૧ થી ૧૨ ૧૧ સુધી રંગોળીની દરિદ્રાદ યોજવામાં આવી હતી આ જાતની દરિદ્રાદ ડરખાનમાં પ્રથમ જ યોજાઈ હોવા છતાં લગભગ ૨૦ બહેનોએ ભાગ લીધો હતો અને અધી રંગોળીઓ િર્ણી ક' ગણને પુષ્કળ ગમી હતી શ્રી રતનજીમ ડ સેતી, શ્રી હરજીવરન પીરને, શ્રીમતી વાસંતીબહેન અમીન નિર્ણયક તરીકે હતા અને ત્રણેએ એક ગો નીચેની બહેનોને પ્રથમ કક્ષાએ રયાન આપ્યું હતુ રંગોળી વિભાગમાં શ્રી જ્યોતીબહેન દેશાઇ તથા તેમના સાથીજાર હંસાબહેન દેશાઇ, પેઇન્ટ વિભાગમાં શ્રી નર્મદાબહેન તથા જ્યા બહેન સાહુજી. તથા ચાક વિભાગમાં શ્રી નર્મદાબહેન તથા જ્યાબહેન રજીજીજી.

રંગોળીમાં ખીબ નંબરે શ્રી કમળા બહેન મહેતા તથા મંગુલાબહેન મોદી અને પેઇન્ટ વિભાગમાં ખીબ નંબરે સુશીલાબહેન પટેલ તથા પુષ્પાબહેન બીખાબાઇ આબ્યા હતા. શનીવારે બપોરે ત્રણ વાગે રોપ મહોત્સવનો ઉદ્ઘાટન ત્રિપિ શ્રી ગોવન મણિભાઇ ના શુભ દરતે કરવામાં આવ્યો હતો તે પ્રસંગે મંડળના પ્રમુખશ્રી દિવાળી બહેન દાકરે, શ્રી ગોવનભાઇને કપડાં મ થી બનાવેલ ક્ષાત્રમક દાર (શાન્તા બહેન ચૌદરે બનાવેલ) અર્પણ કર્યો હતો તથા ભાઇઓના સદકાર માટે પડકાર કર્યો હતો શ્રી ગોવનભાઇએ પચ પ્રસંગેવિત ગ્રેરજીંદાયા પ્રચન કયું હતું તે પ્રસંગની શોભામાં વહિ કરનાર સદયકરથી તથા સનારી ઓમાં શ્રી નિક્કલાનદેજી, શ્રી પી. આર. પ.યર, એસ. આર. પતયર, જોબમ થી શ્રી પી. એસ. જેવી, ઉમિવાશંકર જોબાકર, બીખાબાઇ મારતર હાજર હતા. શ્રી સત્યદેવ, શ્રી એમ. ખી. નાયડુ, શ્રી સુશીલાબેન ગાંધા, કુમારી મુડશી તથા મીસીસ મુડલી વગેરે હાજરી આપી અને પ્રસંગેવિત બે શબ્દો પચુ બોલ્યા હતા. આ ઉપરાંત ધુરોપીપન ભાઇ બંનેમાં શ્રી ફેન્ક

તથા પારકરે હાજરી આપી હતી. ગુજરાતી શાળાની બાળાઓએ પચુ પ્રસંગેવિત કાર્યક્રમ રજુ કર્યો હતો. નિર્ણાયક મણુ તરફથી રંગોળીની દરિદ્રાઇનું પરિણામ પ.હાર પાડવામાં આપ્યું તથા રંગોળીનું પ્રદર્શન પુસ્તુ સુમ્યા અને શ્રી પુષ્પાબહેન દેશાઇએ આભાર દર્શન કર્યો બાદ—સૌ રંગોળી નું પ્રદર્શન જોઇ છુટા પડ્યા.

રવિવારે તા. ૮-૭-૫૬ રાત્રે ૭ વાગે ભારત હોલમાં બહેનોનો ખાસ રોપ મહોત્સવનો કાર્યક્રમ યોજાયો હતો.

તેમાં ખાસ તે ગીતાપાઠની દરિદ્રાઇ યોજવામાં આવી હતી આ જાતની દરિદ્રાઇ પ્રથમ વાર જ યોજાઇ હતી વળી મોટી ઉમરની બહેનોએ પચુ પ્રથમ વાર જ રોજ પર જઇને દરિદ્રાઇમાં ભાગ લેવાની કિંમત ખતાવી હતી. તેમાં નિર્ણાયક તરીકે શ્રીમતી ચંપાબેન જીંજા, શ્રી ગોવનમણિ તથા શ્રી નવિનચંદ્ર દેશાઇ હતા તેમજ ગીતાપઠમાં પ્રથમ આવનાર શ્રી કમળાબહેન આર્પ તથા તરુલાબહેન ગ.ધી, હસમુખ ઓરી દેશાઇ, ધન

લક્ષ્મી દેશાઇ—ખીબ નંબરે શ્રી જ્યોતી બહેન દેશાઇ તથા ખીબ નંબરે જ્યા પટેલ ઉતીર્ણ થયાં હતાં, ત્યારબાદ સંગીત પુરશી, લંગડી, દોરખેચ જેવી રમતો હોલમાંજ નાની મોટી બહેનોએ મળી નિર્દોષ આનંદ લૂટ્યો હતો. ગુજરાતી શાળાની બહેનોએ પચુ સંગીત મિનતવ ગીત વગેરે કાર્યક્રમ રજુ કરી સભાનું મનોરંજન કર્યું હતું.

સોમવારે રાત્રે સાત વાગે ભારત હોલમાં ડરખાનના નરનારીઓ સુંદર વસ્ત્રોમાં તે સારી સંખ્યામાં હાજરી આપી હતી તે પ્રસંગે “ખાનદાની” તથા “કાઇ ને કહેશે નહિ” નામ ની મહિલા મંડળની બહેનોએ સરસ નાટિકાઓ રજુ કરી હતી તથા શાળા ની શિક્ષિકાઓએ અયાગ મહેનત કરી બાળાકાઓને ગરબા દંત્ય અભિનય-વગેરે શીખરી રજુ કર્યાં હતાં. ઇન્ટર-વલ વખતે મહિલા મંડળનો મંત્રી શ્રીમતી પુષ્પાબેન દેશાઇ તરફથી ગુજરાતી શાળાની બાળિકાઓને ટ્રોપી અર્પણ કરવામાં આવી હતી. તથા તે પ્રસંગે મંડળનાં બન્ને ડોપાખ્યક્ષ

ના શુભ દરતે મંડળના રોપ મહોત્સવ પ્રસંગે યોજાયેલ દરિદ્રાઇમાં ઉતીર્ણ થયેલ બહેનોને તથા જે જે બહેનોએ મંડળના કાર્યમાં ભાગ લીધો હતો તે સર્વને ઈનામની વહેંચણી થઇ હતી સોમવારની આ રાત્રે આપણા મામા મોહનભાઇ મંજી એ પોતાની રત્નાભાવિક રસુજ અને વાયાળતાથી સભાજ

ટૂહિણી માટે

જાતે બનાવીને જમો અડદની દાળની ચટણી સૌ પ્રથમ નવટાંક અડદની દાળ લો. તેને તપેલીમાં સેકો. તેનો રંગ ગુલાબી જેવો થઈ જાય અને તેમાંથી વાસ આવવા લાગે એટલે તેને શગડી પરથી ઉતારી, તેમાં કાચખીર, અથોળ કુરીનાના પાંદડા, લીલાં મરચાં, છૂંકું, મીઠું, થોડું આદુ વગેરે પ્રમાણસર નાખો. તેને ખરાખર વાટી નાખો.

આમલી નાખતી હોય તે આમલી તે ૧૫ મીનીટ પહેલાં પાણીમાં પસળા તેને જરેથી નીચોવી તેનો બધો કસ કાઢી ખટી બનાવો, અને તે સોલી અડદની દાળ સાથે મેળવો.

દહી નાંખતું હોય તે દહીને હરસી જેવું બનાવીને બાંહેલી અડદની દાળ સાથે મેળવવું.

મીઠું અને ડોપરાનું છીણુ મેળવી ફરીથી વાટવું. પછી તેમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે આમલીનો ખટો, દહી અથવા લીંણનો રસ મેળવી તેમાં સૂકું મરચું પ્રમાણસર નાખી રાખતો વધાર કરવો.

જે આમલીનો ખટો નાંખ્યો હોય તે સેકલી અડદની દાળમાં ખાંડ અથવા ગોળ પ્રમાણસર નાંખવાં. તેથી ચટણીમાં ઝાર સ્વાદ આવશે.

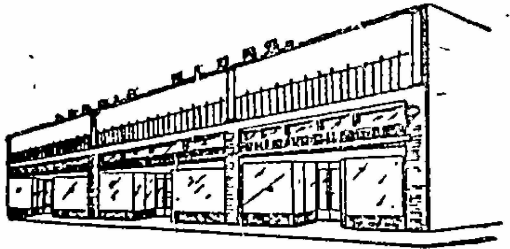
રરિમકાંત રમણુલાલ શાહ
—બાલજીવનમાંથી.

★
બેનોને નવી વાનગીઓ નીચેના સરનામે મોકલવા વિનંતી છે.

'Indian Opinion',
P. Bag, Durban.

K.M. Loodhia & Co.
Manufacturing Jewellers and General Dealers

22 ct Jewellery made to order in latest designs

આવિસ ફેરટ

સોનાના ઢાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયકું કામ સંતોષ પામે એવા રીતે કરીએ છીએ.

નેકલેસ, જીડી જુડી રીઝાઇનની બંગડી અછોડા, સાડીની પીન, વીંટી પકકલ એરોંગ વગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

નોને પેટ પકડીને દસાબ્યા હતા. બધા ના સદકારથી આખો જે કાર્યક્રમ પુખ જ સારી રીતે ઉકલી ગયો. પચુ ધાર્યો કરતાં ઘણું મોડું થયું હતું. છતાં હોલમાં મોટાં નાનાં સર્વ એ પુખ જ શાંતિ જળવી હતી. શ્રીમતી પુષ્પાબહેન દેશાઇએ સર્વોગી આભાર દર્શન ગુજરાતીમાં કર્યું અને શ્રીમતી ચંપાબેન જીંજાએ અંગ્રેજીમાં આભાર દર્શન કર્યું ત્યારબાદ નાની બાળિકા ઓના નિદાયગીતથી સભા દરખાત કરવામાં આવી હતી.

વડા પ્રધાન શ્રી નેહરુને એનાયત કરેલ "લંડન શહેરની સ્વતંત્રતા"નો ઇલકાબ. ગીલ્ડહોલની રંગીન ઉજવણી

હિંદના વડા પ્રધાન પંડીત જ્વાહર લાલ નેહરુને અને ન્યુઝીલેન્ડના વડા પ્રધાન સીડની બ્યોર્ન ઠોલેન્ડને "લંડન શહેરની સ્વતંત્રતા"નો ઇલકાબ મળ્યા અઠવાડિયે એનાયત કરવામાં આવ્યો. આ સમારંભ ગીલ્ડ હોલમાં પ્રતિષ્ઠિત માણુસોની હાજરી માં યોજાયો હતો.

પંડીત જ્વાહરલાલ નેહરુનું સ્વામત ગીલ્ડહોલના દરવાખામાં સીડી લેન્ડઝ કમીટીના પ્રમુખ તરફથી કરવામાં આવ્યું હતું સાધારણ વરસાદની ઝર મરને ન અણુતાં પંડીત નેહરુએ બહાર રસ્તા પર નિહાળતી ઉભેલી મેદની તરફ દાઘ ફરકાવ્યો. અને તેઓના સ્વામતને વધાવ્યું હતું.

રાજ કારભારી સર ધરવીન ગેને બંને વડા પ્રધાનોનું સ્વામત કરતાં કહ્યું "લંડનની મ્યુનિસિપાલિટી ખાસ ઔરવબરી લામણીથી આવાં ઐતિહાસિક ગીલ્ડહોલના સમારંભમાં બંને વડા પ્રધાનોનું સ્વામત કરી પોતાનો મહાસુલો કિંમતી ઇલકાબ "શહેરની આઝાદી" ઠામનવેલ્થના આ બે મહાન નેતાઓને એનાયત કરે છે.

લોડ મેયરને ઉદ્દેશીને કહેતાં તેમણે બંને વડા પ્રધાનોને તેમની જગતભર દેશ વિદેશની વચ્ચેની કલ્યાણુ ભાવના તથા યુબેચાની સર્વોગી સિદ્ધિ માટે અંજલી આપી હતી અંતમાં કહે હતું કે "જેમ આપણે બધા માનીએ છીએ કે સસતો અંતે તો અસલ પર જ્યજ છે તેમ અમારી સતત પ્રાર્થના છે કે વિશ્વ-બંધુત્વમાં માનનારા ઠામનવેલ્થના આ નેતાઓને પ્રભુ આ મહાન સંગઠન અને આપણને અંતિમ ધ્યેય તરફ દોરે અને અખૂટ પ્રેરણુ આપે અને જેથી દુનીયામાં સદા શાંતી અને સમૃદ્ધિનું સામ્રાજ્ય રહે?

પંડિત નેહરુએ સ્વામતના પ્રવચનનો ઉત્તર આપતાં કહ્યું હતું કે ને માણુસો એ પોતાના દેશ, જગત અને સારીએ માનવજાતની સેવા કરી છે તેવા અસાધારણુ પુરુષોનું તમે આ ઇલકાબ આપી બહુ માન શૂતકાળમાં કરતા આવ્યા છે. અને તેવા મહાતુભાવોની દરોળ માં અને સ્થાન આપ્યું છે તે બેષ અને આનંદ તથા ઔરવ ઉત્પન્ન થાય છે.

મને બાન છે કે તમે જે માન મારા પર લાદ્યું છે તે એક અંમત અંજલિ છે પણ મને ખાતરી છે કે તમારો મારા પર આ ઇલકાબ એનાયત કરવા માં હિંદના વડા પ્રધાન પર એ એક તમારી હિંદ અને તેની પ્રજા માટેની

લામણી અને માનનું પ્રતિક છે. તથા બંને દેશની વચ્ચેના હાલના સ્વતંત્ર સારા સબંધોની સુખદ યાદદારત છે.

શુદ્ધિણી માટે ઉપયોગી લેડી કેની (બંગાળી સીકાઈ)

પહેલાં એક શેર દુધ લઈ તેને મરમ કરવા મૂકવું. બધારે તે દુધ ઉકળે ત્યારે તેમાં એક લીંથુ નીચોળી ફાડીને નાખવું. પછી તેને નીચે ઉતારી કપડેથી ગાળી લેવું. કપડાં ઉપર જે દુધનો કુચો રહ્યો તેનો ઉપયોગ કરવો. (નીચે રહેલ દુધ માંથી નીકળેલ પાણી કમળાના રોગીને પાવાથી ફાયદો રક છે). લગભગ તે ફાડેલ દુધ ના શેર હોય તો તેમાં નવટાંક મેદો તથા નવટાંક માવાનો બુકો મેળવવો. તેમાં એક ચમચો બેક્ટીમ પાઉચર પણ નાખી લેવો. પછી બરાબર મેળવી લેવું. કણુક જેવું થયું તે રાખવું.

બીજો નવટાંક જેટલો માવો લઈ, શૂદ્ધો કરી, તેમાં છ-સાત બદામની પાતળી કોતરી તથા એક ચમચો એલચીનો બુદો તથા એક ચમચો વાંદેલ આંડ મેળવવી. આંડ મેળવ્યા પહેલાં માવાને જરાક ઘીમાં શેષી લેવો; ને નીચે ઉતારી પછી આંડ મેળવી મિશ્રણુ તૈયાર કરવું.

પછી પેલી દુધની કણુકમાંથી નાનો લુવો કરી જરા ઘીવાળો દાઘ કરી, ચાખડી, તેમાં માવાનું પુરણુ થોડુક મૂકી દળવે દાઘે મોળ કે ગમે તે નમૂનાના ગોળા કરવા. પછી તે ગોળાઓ ઘીમાં તળી લેવા. બાંગી ન જ્ય તેમ સાવચેતી રાખવી. પછી એક શેર આંડની ચાસણી (મુરખા જેવી) દોહ-બે તારી નીચે ઉતારી તેમાં પેલા ગોળા નાખી મૂકવા. લગભગ ૧૧ કલાક પછી ખાવાના ઉપયોગ માં લેવા. આ સીકાઈ લગભગ યુવાળુઓને જેવી દોષ છે. રંબ પણ લગભગ તેવા જ થાય છે.

સૌ. શારદાબેન માંકડ

બેનેને નવી વાનગીઓ નીચેના સરનામે મોકલવા વિનંતી છે.

'Indian Opinion' P. Bag, Durban

શ્રી જ્વાહરલાલ નેહરુ આગળ જતાં કહેવા લાગ્યા "ભારત એ એક મહાન પ્રજાસત્તાક રાજ્ય બન્યું છે. કદાચ મોટામાં મોટી પ્રજાસત્તાક સત્તા આખા જગતભરમાં ગણાય. તેણે પોતાને માટે આઝાદ જનતાને લાણુકજ રાજ્ય બંધારણુ ધડ્યું છે. તેમજ પાર્લામેન્ટ પણ સ્વતંત્ર જ્વાબદાર એકએકયુટીવઝ કે ને બંધન મુક્ત યુટણી અને ઉધાડી ચચોએ પર મંડાયેલ છે.

શ્રી નેહરુ વધુ ઉમેરતાં કહે છે "આપણી પેઢી આજની બળબળાટ અનુભવી રહેલ છે. આપણે એવા સંક્રાંતિ કાળમાં આવી સુકયા છીએ કે જ્યાં મોટાં મોટાં બળો અને પરિબળો-સામાજિક શારીરિક અને મોટામાં મોટાં ને જાન સુધી જાણુતા પણ ન હતા તે મોટા પાયા પરના વિનાશના સાધનો આજુ યુગના ઉભરે ઉભા છે. આપણે તેનો સારે રસ્તે ઉપયોગ કરી તેનો વિનાશના સાધ્ય તરીકેના જીવનનો અંત લાવવો બેષ્યો.

દંમેશાં શુભ સાધનોથી જ શુભ ધ્યેયને પહેંચી શકાય. આ મહાન બળોનો ઉપયોગ માનવજાતના કલ્યાણુ માટે તેમજ માનવજાતના શુરા તથા ખતરનાક અંત માટે પણ થઈ શકે છે. ફક્ત સહનશીલતા અને બસાઈથીજ આપણે આજુ યુગની

શુરાઈઓ પર જીત મેળવીશું. ૨૩૦૦ વર્ષ પરનો ચક્રવર્તી ભારત સમ્રાટ અશોકનો શીલાલેખ કહે છે "બીજા ધર્મના માણુસોને ઘટતું માન અપાવ્યું બેષ્યો. આ પ્રમાણે વર્તતાં જરૂર પોતાના ધર્મની ઉત્તતિ કરી બીજાના ધર્મની સેવા કરી શકાય છે. આથી વિરોધી માર્ગે જતાં માણુસ પોતાના ધર્મને તેમજ સામાના ધર્મને પણ હાનિ પહેંચાડે છે "અંતમાં પં. નેહરુએ કહ્યું "લોડ મેયર-આ આદર્શોને શ્રદ્ધા તથા સહમાવનાથી વળગીને તમારી પ્રજા તથા અમારી પ્રજા પોતાના જીવનને સ્વર્પણુ કરો."

બાણુ છે ?
ફ્રાન્સે ૧૮૩૯ માં છમી ફોટો પાડવાની સૌથી પહેલી શોધ કરી હતી. ૧૮૭૩ માં ટાઇપ રાઇટરની શોધ થઈ છે. ૧૮૭૬ માં અમેરીકાએ ટેલીફોન શોધ્યો-હતો. ૧૯૦૩ માં અમેરીકાએ વિમાનની શોધ કરી હતી. ૧૯૨૩ માં ચીને છાપવાના બીબાની શોધ કરી હતી. ૧૯૦૦ માં હોલકા વંત્રની શોધ થઈ છે. મિઠે શોધ કરી લખાણુમાં વિરામ ચિન્હો સુકવા માંડ્યા હતાં.

P.O. Box 2156 Tel. Add.: "Bhaisons" Phone: 28298

K. HARIBHAI

(ESTABLISHED 1905)

Wholesale Produce and General Merchant.

Importer of all kinds of Eastern Produce.

We buy all kinds of S.A. Produce for Cash.

Special offer of the following best quality Imported goods. (Open Stocks)

No. 1.	per lb.	F/Grade Loose Tea	per lb.
Oily Toordhall	1/3	Severdhani Sopari	4/3
Chana dhal	1 1/4	S.B. Nuts No 2	7/-
Chana flour	1/-	Jeera	2/6
Urad Flour	1/7	Variari (Soomph)	2/-
Urad Dhall	1/3	Mustard Seeds	2/-
Moong Dhall	1/1	Methi Seeds	1/3
Whole Moong	6d.	Whole Dhana	1/3
Whole Urad	6d.	Jaggory (Gor)	1/3
Special Peadhall	10d.	Pure Chillie Powder	3/-
Ordinary Peadhall	7d.	Pure Ifaldi Powder	2/-
Egyptian Rice	10d.	Cocoanuts (Fresh Watery)	47/6 per bag of 75
Whole Bk. Masoor	7d.	ALL ORDERS TO ACCOMPANY CASH	
Masoor Dhall Red	1/-		
Tamarind (Amli)	3/3		

Prices f.o.r. Durban.

We are Stockists of all varieties of Dried Beans.

We supply best Natal Ginger—Price on application.

Prompt attention given to Country orders.

Trade inquiries invited.

Note our Add.: 81 Victoria St., DURBAN.

માટી અને આરોગ્ય

(વિષ વિજ્ઞાનમાંથી ડુકાવીને)

લેખક : ડૉ. મણીલાલ ભા. અમીન

[સરતામાં સરતી માટીના અહિં ચમત્કારિક પ્રયોગો આલેખવામાં આવ્યા છે સરતી અને અસરકારક આપણી દેશ ઈંદક પદ્ધતી છોડી વિલાયતી ખર્ચાળ પદ્ધતી તરફ વલણ લઇ રહેલાં જનસમાજ માટે આ લેખ અનનિષ થઇ પડે નેવો છે.—તંત્રી.]

આ પથ્થા મહર્ષિઓએ જણાવ્યું છે કે, આ જગતમાં અનંત માટી યજ્ઞ છે. તેમાંનાં કેટલાકને આપણે ઇન્દ્રિયોપથી ભ્રેષ્ઠ ગણીએ છીએ તેમાં રહેલ દ્રવ્ય અદ્રવ્ય પદાર્થોની ઉત્પત્તિ પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ અને આકાશ એ પંચ તત્વો વડે થયેલી છે. આ તત્વોને પંચ મહાભુતો પણ કહેવામાં આવે છે.

આપણું શરીર પણ પંચ મહા ભુતોની એક માયા છે. જ્યાં સુધી આ પંચ મહાભુતો યોગ્ય રિયતિ અને પ્રમાણમાં આ શરીરમાં વ્યાપી રહેલા હોય છે ત્યાં સુધી જ આરોગ્યતા જળવાઈ રહે છે. તેમાંનું એક પણ તત્ત્વ ઓછું. વધારે કે વિકૃત યત્તા રોગો ઉત્પન્ન થાય છે. અને તેને પાછું યોગ્ય રિયતિમાં સુકવાથી રોગો જતા રહે છે. આ પંચ મહાભુતોનો ઉપયોગ કરી રોમ નિવારણ કરવાની પદ્ધતિ એજ સર્વોચ્ચ છે.

આ પંચ મહાભુતોને સમજવામાં આવે તો આપણી ધર્યા વિરૂદ્ધ ઠોષ પણ જાતનું દર્દ ઉત્પન્ન થઈ શકતું નથી. દર્દ એ અકરમાત નથી પરંતુ આપણી ધર્યા અને આપણા તે પ્રમાણેના કાર્યો આકર્ષીત આવેલું ફળ છે. છતાં યે પંચ મહાભુતોનો સમજપુર્વક અને વિવેક પુર્વક ઉપયોગ કરવામાં આવે તો નકામાં પેસા ખર્ચ નહિ ટાળવા પડે, કડવા, વિપયુક્ત, માંસ-મદિરા કે લોહીની ખનાવટો વાળા વિજાતિય દ્રવ્યો પ્રવાહી ધન્યેકરને દૂરા શરીરમાં ભરી એકાદ રોગને દુર કરી ધ્યાન અનેક દર્દો આવતા અટકાવી શકાયું. કેવો સરેતો, સરળ અને સરતો રરતો છે ?

રોગોને દૂર કરવા માટે પંચ મહા ભુતોના યોગ્ય ઉપયોગની અને પ્રમાણ ની જરૂર પડે છે તેમ છતાં આ પૃથ્વી ઉપર આવેલા જીવ-જંતુ-પક્ષી-પ્રાણી પૃથ્વી તત્વોથી ઉત્પન્ન થયેલ ઠોષ આપણા શરીરમાં પણ માટીનો ભાગ વિશેષ પ્રમાણમાં છે. નથી ઘણા ખરા રોગોની ઉત્પત્તિ પૃથ્વી તત્વમાં ફેરફાર થવાથી જ યાય છે. તેનું નિવારણ પણ તેના ઉપયોગથીજ યાય છે. આજે આપણે ખો.ક લઈએ છીએ તે પણ નવો સત્વરીન પૃથ્વી તત્ત્વ વાળો છે. તેમાં યે વળી આપણે એવા ખોરાકોને તળાને કે રોકીને ધ્યાન અન્ય તત્વોને પણ વિદાય કરી

એ છીએ. એટલુંજ નહિ પણ પૃથ્વી તત્ત્વના તેજનો સર્વનાશ કરીએ છીએ. તોયે ભગવાન ધ્યાનો સાગર છે. તેમણે આ તત્વોને પુરક કરવા ઠેર ઠેર માટી ની વ્યવસ્થા રાખેલ હોવા છતાં આપણે માંડાની માફક ઓજસ અને પ્રાણને ભરી દેતા કુદરતના બળોને છોડી દઇ પેટન્ટ દવાઓ અને ડોકટરો પાછળ

પડી તન, મન, ધન અને જીવન શક્તિ ની ખરખાદી કરી રહ્યા છીએ તેમજ દેશની અનેક વિધ સમૃદ્ધિને પણ પર-દેશમાં વિદાય કરી રહ્યા છીએ.

આ જ્યારે આપણે ભારતીઓ પર દેશી પદ્ધતિઓ પાછળ લાગ્યા છીએ ત્યારે યુરોપ, અમેરીકા વગેરે દેશોમાં પંચ મહાભુતોનું શરણ લેવાઈ રહ્યું છે તેમજ "એનોપથી" એ માણસ ને યથાવવાના જ્ઞાન કરતાં માણસને મારી નાખવાનું અજ્ઞાન છે તેમ ભાર પુર્વક જણાવી નેચરોપેથી, ટાઇરોપેથી, જોરથોપેથી, સનખાય વગેરે પદ્ધતિઓ નો જોરશોરથી પ્રચાર અને રચીકાર કરી રહ્યા છે.

આટલો વિવેચન પછી માટીનો આરોગ્ય જળવવા અને રોમ નિવારણ માં શો ઉપયોગ છે તે આપણે વિચારી યું. (અધુર.)

કુમારી શ્લેશિનનું અવસાન

(૨૯૧માં પાનાનું અનુસંધાન)

પ્રકારનું માન્યું હતું તેથી, ને તેની વફાદારી ઉપર પૂર્ણ વિધાસ હોવાથી તેણે ટાઇપ કરેલા ઘણા કાગળોમાં હું કરી તપાસવા વિના સહી કરતો.

"તેની ત્યાગ વૃત્તિનો પાર નહોતો તેણે મારી પાસેથી ઘણા કાળ લગી તો દર માસે છ પાઉન્ડ જ લીધા ને એવટ લગી દશથી વધારે લેવાની

ચોખ્ખીનાજ પાડી. હું જો વધારે લેવાનું કહ્યું તો મને ધમકાવી કહેતી." હું કંઈ પગાર લેવા નથી રહી. મને તો તમારી સાથે આ કામ કરવું ગમે છે ને તમારા આદર્શો મને ગમે છે તેથી રહી છું."

"તેની ત્યાગ વૃત્તિ જેવી તીવ્ર હતી તેવીજ તેની હૈંમત હતી સ્પટિકમણિ

જેટલી પવિત્રતાવાળા અને ક્ષત્રીને શોભે તેવી વીરતાવાળા યાજ્ઞોને મળવાનું સદ્ભાગ્ય મને પ્રાપ્ત થયું છે, તેમાંની એક આ યાજ્ઞને હું મારું છું. આજે તો તે માટી પ્રૌઢ કુમારિકા છે. મારા અનુભવોમાંનો આ યાજ્ઞનો અનુભવ મારે સાઝ હંમેશાં અમુલ્ય સ્મરણ રહેશે."

"તેણે કામ કરવામાં નથી રાતનો કે નથી દિવસનો ગેદ જાણ્યો, તે અધરાત મધરાત એકલી ગમે ત્યાં જવાનું હોય તોયે ચાલી જાય, ને હું જો ડાઈને તેની સાથે ચોકલવાનું ધારૂ તો તે મારી સાથે રાતી આંખ કરે. હજારો દાંડી વાળા હોંદીઓ પણ તેને મોનની નજરે જોતા અને તેનું વચન ઝીલતા. જ્યારે અમે બધા જેલમાં હતા જવાબદાર પુરૂષ ભાગ્યે ઠોષ બદાર હતો, ત્યારે તે એકલી આખી લડતને સંભાળી રહી હતી. લાખોનો હિસાબ તેના હાથમાં, બધો પત્રવ્યવહાર તેના હાથમાં ને 'કનિયન એ:પીનિયન' પણ તેના હાથમાં, એવી સ્થિતિ હતી પણ તેને યાક નહોતો લાગ્યો.

"મિસ શ્લેશિન વિષે લખતાં હું યાકુ તેમ નથી પણ ગોખમેનું પ્રમાણ પત્ર ટાંકીને હું આ પૂરું કરીશ. ગોખસેએ મારા બધા સાથીઓનો પરિચય કર્યો હતો તેમને બધાંમાં ચારિત્રના આંક સુકવાનો શોખ હતો. બધા હોંદી અને (અનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૨૯૭)

એમ. કે. ગાંધી કુમારી એસ. શ્લેશિન એચ. કાલનખાક

અમારી ચાહુ વાતા

ધુપ સુગંધ

લેખક: સોપાન

પ્રકરણ પંદરમું

(મતાંકથી ચાહુ)

માધવીના મનમાં સ્પષ્ટ-અસ્પષ્ટ વિચારો આવ્યા હતા: 'કમલેશ નથી, પણ શી રીતે એ હોય?...આ સરોવરનું હું તેને વર્ણન લખીશ...જ્યારે હું એકલી ઢોડીમાં બેસીને અહીં વિહાર કરીશ ત્યારે કમલેશ સ્થૂળ રૂપે નહિ હોય, પરંતુ સૂક્ષ્મ રૂપે તેને આવતો ઢાંચુ અટકા શકે એમ છે?...અને વટે મનમાં નકકી ચયું હતું કે એના મનની વ્યથા-ભરી સ્થિતિની દૃષ્ટિએ તો મુંબઈ કરતાં અહીંનું વાતાવરણ ધણું સાંઈ છે.

કુમાર એ વખતે તો માધવીનો ઉત્તર સાંભળી ચૂપ રહ્યો, પરંતુ તેઓ ખંજલામાં પહોંચ્યાં અને ચારે બાજુ ફરી બધું જોવા લાગ્યાં ત્યારે એકાંત શોધી એણે પૂછ્યું:

'માધવી! તારા મનની સ્થિતિ હું સમજી શક્યો નહિ.'

માધવી હસી. અલખત, કૃત્રિમ. પછી બોલી: 'સમજવા જેવું કંઈ હતું જ નહિ.'

'એમ તો નહિ કહી શકાય' કુમાર બોલ્યો: 'નેની સરોવરને જોતાં તું પ્રસન્નતાથી પામલ બની ગઈ હતી. અચાનક જાણે કંઈક જોયું ને આનંદ ના સર્વોચ્ચ શિખર ઉપરથી શોકની ઊંડા ખીણમાં અપડી પડી!'

'અમારે ક્યાં છું?' માધવી હસતી જ રહી.

'એ સમજાવું નથી તેથી જ પૂછું છું.'

'કહું ને કે સમજવા જેવું કંઈ છે જ નહિ. હર્ષ-શોકનાં મોળથી હું પર બની ગઈ છું, અથવા કદા કે બની જવા માગું છું.'

કુમારનું આચર્ય આ ઉદ્દારોથી વધી પડ્યું. એણે ધ્યાનપૂર્વક એના ચહેરા ઉપર દૃષ્ટિ ફેરવી ને તેણે ધારી લીધું કે કોઈ છાત્ર દુઃખ માધવીના દેખામાં પડ્યું છે.

કુમાર એ પછી ધંધીવાર સુધી અંબીર-રહ્યો. સીને નવાઈ ઉપજે એવી એ અંબીરતા હતી. માધવીને એમ થયું અહીં કે છેલા શબ્દો ઉચ્ચારવામાં એ બૂઝ કરી બેઠી છે, પરંતુ એનું સ્વલ્પ હૈયું વધુ સમય કૃત્રિમતા રાખી શક્યું નહિ એટલે એ નિરૂપાય હતી. એણે પણ કુમારને આનંદમાં લાવવાના થોડાક પ્રયત્નો કર્યા, પરંતુ તેમાં સફળતા મળી નહિ.

કુમારે બહાર જવાની તૈયારી સાથે હરિવલ્લભ સામે જોષને પૂછ્યું: 'જમવાની વ્યવસ્થા કરી આવું?'

હરિવલ્લભ તરત બોલ્યા: 'આપણને ઢોટેલનું નહિ કાવે, અહીં રસોઈ ધરો ત્યારે જ જમીશું.' માધવી સામે જોષ એમણે ઉચ્ચાર્યું: 'તારે શું કરવું છે? તમારે બનને ઢોટેલમાં જવું હોય તો જાઓ.'

'ના, ના, હું તો ઘેર જ જમીશ.' માધવી બોલી.

કુમારે કહ્યું: 'હું પણ ઘેર જ જમીશ, પણ જરા બહાર જઈ આવું.'

'સ્નાન વગેરે પતાવવું નથી?' મધુભાઈ બોલ્યા.

'આવું છું હમણાં.' એટલું બોલતો કુમાર ચાલી ગયો. જતાં જતાં એણે માધવી સામે જોયું. ત્યાં કંઈક ચીંતા ના બાવો તેણે નિરૂપ્યા.

કુમાર દુર ક્યાંય ગયો જ નહિ. ખંજલાના ખાગમાં ફરવા લાગ્યો. એ સ્થળ અલંકાર સુંદર હતું. નૈનિસરોવરનું પૂર્ણ દર્શન સાંધી યજ શકતું હતું. દુર બજાર દેખાતી હતી. પાસે વિશાળ મેદાન હતું સામે વૃક્ષોથી આચ્છાદિત કુંગર હતો. કુમાર એ બધું જોતો હતો અને તેની મન ઉપર સારી અસર પણ થતી હતી, પરંતુ માધવી ના વર્તનમાં યથેક્ષુ પરિવર્તન અને એણે ઉચ્ચારેલા ઉદ્દા શબ્દોનો મર્મ એને સમજાવતાં નહોતાં.

કુમારે હૃદયને એક બાજુ મૂકી છુદ્ધિનું શરણ શોધ્યું. વિચારવા લાગ્યો, માધવી ક્યારે આનંદમાં હતી અને ક્યારે એ શોકમાં ડુબી? ફરી કુમારે એ સ્વસ્થ બની મધ? છુદ્ધિએ બની બાજુ કાંઈ માયો, પણ કંઈ સૂઝ પડી નહિ. છુદ્ધિ યાકવા આવી ત્યાં એક વિચાર ઝંપકયો: 'કોઈવાર અધારણ્ય પણ હર્ષનો પ્રકાશ ને શોક ની છાયા ચિત્રમાં નથી વ્યાપી જતાં?' પછી તો એનું મન એ બાજુ વળ્યું: 'જો કોઈ ઉડી લાગણી એણે અનુભવી હોય તો પાંચ-દસ મીનીટમાં પ્રસન્ન કેમ બની જાય?' કુમાર સહેજ હસી પડ્યો. મનોમન બોલ્યો: 'મારી ચોતાની લામણી જ શ્રમમાંથી સૃષ્ટિ રચતી હોય એમ લાગે છે!'

એ પછી માધવીનું છેલ્લું વર્તન મન સામે આવ્યું. એણે જાણ્યું, માધવી એને રાજ કરવા મથતી હતી, એને અંબીર જોષ દુઃખી થતી હતી, એ

બહાર આવ્યો ત્યારે તેની આંખમાં ચીંતા ઉપસી આવી હતી! કુમાર છુદ્ધિનો પ્રદેશ ઢોડી હૃદયની સરહદમાં પ્રવશવા લાગ્યો. ચિત્રમાં જાણે સંતોષ વ્યાપ્યો. એણે ચારે બાજુ નજર ફેરવી ત્યાં ખંજલાના ઉપરના માળની ધારીમાં માધવી ઉભી હોય એમ લાગ્યું. એણે જોયું તો માધવીની નજર એના તરફ જ હતી. કુમારનું હૈયું ઉછળી આવ્યું. એણે આનંદથી હાથ ઉઠાવે કરી દલાવ્યો. માધવીએ તે રીતે જ એનો જવાબ આપ્યો. કુમાર ઝડપથી ખંજલા તરફ ચાલ્યો ને દર બેચાર ડગલે માધવીની સામે જોવા લાગ્યો.

કુમારને થોડીવારમાં જ પાછો આવેલા જોષ હરિવલ્લભે પૂછ્યું: 'એટલી વારમાં ક્યાં જઈ આવ્યો?'

'અહીં બાગમાં જ.'

માધવી દીવાનખાનામાં આવી પહોંચી એણે જોયું કે કુમાર ઉદ્દાસથી ઉછળતો હતો. કારણ કે સમજાયું નહિ, પરંતુ કુમારની અંબીરતા દુર યજ તેથી એ રાજ થઈ. મીઠાશથી એણે કહ્યું: 'અહીંથી નૈનિતાલનું સંપૂર્ણ દર્શન થઈ શકે છે.'

'એમાં સૌથી સુંદર શું છે?' હર્ષની ભરતી ચડી હોય એમ કુમારે પૂછ્યું.

'નેની સરોવર જ.'

'અને સરોવરમાં?'

'તરતી ઢોડીઓ.' માધવીએ જવાબ આપ્યો.

મધુભાઈ દરમિયાને વચ્ચે બોલ્યા: 'હવે પૂછતો નહિ કે ઢોડીઓમાં સુંદર શું છે?'

અહાં હસી પડ્યાં. વાતાવરણ ઢળતું યજ અયું. સૌ ચોતાનાં નિભ કર્મમાં પરોવાયા. માધવીનો કંઈ વહેવા લાગ્યો. કુમારનું હૈયું એ બાજુ ખેંચાતું રહ્યું.

બોજનને અંતે આરામ કરી એક-સાથે બધા ફરવા માટે બહાર નીકળ્યાં. કુમાર અને માધવી તો ઠીક, પણ વડીલો પણ નૈનિતાલની શોભા જોષ પુરા થતાં હતાં માધવીના આગ્રહથી શાંતિ સરોવરમાં નૈકાવિહાર કર્યો અને કિનારા ઉપર અહીંતહીં ઘૂમ્યાં. કેલાસળાની નજર એક મંદિર ઉપર જતાં અહાં ત્યાં પથ જઈ આવ્યાં. આધાઈ થવા આવ્યું ત્યારે ખંજલા ઉપર પાછાં આવ્યાં. રાત્રે માધવીનાં બજનોતો કાર્યક્રમ રાખવામાં આવ્યો હતો. માધવી પ્રસન્ન હતી અને કુમારના આનંદનો તે પાર નહોતો. કેલાસળા અને હરિવલ્લભ સૂચવતાં ગયાં ને માધવી મીરાંનાં બજનો માવા લાગી. ચારેક બજનો પછી એ કંઈક યાદી હોય એમ લાગ્યું. હરિવલ્લભે સંતોષ વ્યક્ત કરી બજનો અંધ કરવા ની અનુમતિ ઉચ્ચારી, પણ કેલાસળા ના જીવને હજી તૃપ્તિ થઈ નહોતી.

તેઓ બોલ્યાં: 'માધવી, 'મને ચાકર રાખો' છ' ગા.'

માધવી એમની સામે જોષ રહી. સહજ રીતે અને ધીમા ચરે એણે ગીત ઉપાડ્યું, પરંતુ એક લીટી પથ પૂરી ન થઈ ત્યાં તે એને ઢોલેજના પુસ્તકાલય ખંડમાં એ ગીત કમલેશ સમક્ષ ગાયું હતું તેનું સ્મરણ થઈ આવ્યું. અવાજમાં સહેજ કંપ આવી ગયો, પરંતુ તે તો પળવારે જ. એ પછી ગીતમાં અંતરના બાવો રેલાવા લાગ્યા. ચાર બજનોએ સોનાં દિક્ષ બીનાં બનાવ્યાં હતાં, આ બજનો તેને પરચ યનાવી દીધાં. કુમાર અનિમિષ નયને માધવીની સામે જોષ રહ્યો હતો. એના ખીડાયેલા નેત્રો અંતરના બાવો જાણે સર્વિશય વ્યક્ત કરતાં હતાં. બજન પૂરું થયું ને માધવીએ આંખ ઉઘાડી ત્યારે તેની નજર કુમાર ઉપર પડી. એ પ્રશંસાના મુગ્ધ બાવો સાથે તેને જોતો હતા. માધવીએ એની સામે મીઠું દસી દૃષ્ટિ ખીજ બાજુ ફેરવી લીધી. હરિવલ્લભ બોલ્યાં: 'એમ યામ છે કે મીરાંએ જ ફરીને અવતાર લીધો છે!'

એક કુમાર સિવાય કોઈની રાત યાંતિમાં પસાર થઈ. કુમાર માધવી ના વિચારોમાંથી છુટી શક્યો નહિ. માધવી તો પચારીમાં પડતાં જ નિદ્રા-ધીન થઈ ગઈ હતી. ઉદ્યાં બજને એને જાણે કમલેશનું મિલન કરાવી આવ્યું હતું. સવારમાં સૌ વહેલાં ઉઠ્યા ને કામમાં પરોવાયાં. કુમારે ફરવા જવાની માગણી કરી, પણ માધવીએ ઉત્સાહ બતાવ્યો નહિ. કુમાર એકલો બજરમાં જવા નીકળ્યો ને તે પછી માધવી ખંજલાની બહાર કુંગર ઉપર લટાર મારવા નીકળી. એનું મન આનંદમાં હતું. ચારે બાજુ વ્યાપેલું સૌન્દર્ય નીરખતા એની આંખો યાકતી નહોતી. મનમાં વિચાર આવ્યો 'આને કમલેશને પત્ર લખીશ. જે બન્યું, અનુભવ્યું તે બધું જણાવીશ. પત્ર વાંચતા એને લાગશે કે માધવી સામે બેસીને જ બધી વાત કરી રહી છે!'

એ ખંજલા ઉપર આવી ત્યારે કુમાર બજરમાંથી ફળકુલની ખરીદી કરીને આવી ગયો હતો, માધવી તે જોષને પુરા થઈ. કુમારને એણે કહ્યું: 'મને મને એવું બધું જ તમે લાગ્યા છે.' કુમાર રાજ થયો. માધવીના આનંદથી વિશેષ એને શું જોષ હતું?

બોજન સુધી માધવી અને કુમાર વચ્ચે નૈનિતાલ તથા તેની આસપાસ ના પ્રદેશો વિષે વાતો થઈ. કુમારની ઇચ્છા આડેક દિવસમાં જ વધુ આનંદ જવાની હતી. માધવી પણ તેમાં સંમત હતી, પરંતુ પિતાજી તે સ્વીકારશે જ એવી એને ખાતરી નહોતી.

જમી-પરવારી વડીલો આરામમાં પડ્યાં. ત્યારે કુમારે માધવીને પૂછ્યું:

'તારો હવે શો કાર્યક્રમ છે?'

માધવીએ કહ્યું: 'ટપાલ લખવાનો.'
'ટપાલ? કોને?' કુમારથી પૂછી જવાબુ, પણ માધવી કંઈ જોલી નહિ એટલે જો સુખ રહીને ગંભીર બની ત્યાંથી ખસી ગયો.

બંધો એટલો સુંદર હતો તેટલો જ વિશાળ હતો. આઠ ચોરડા અને ચાર સુંદર વરંગા. ઉપર પણ જો ચોરડા ને નાનકડી અટારી. આસપાસ સરસ બાગ બનાવ્યો હતો. નૈની સરોવર ત્યાંથી એટલું સુંદર લાગતું કે નજીક જઈને જોવાની ઉમ્મણ રહે નહિ. કુમારે ને માધવીએ જો ચોરડા એ પસંદ કર્યા હતા એમની વચ્ચે માત્ર દરિયાકાંઠા ખંડ હતો. કાંઈકાસ-ખા એમની સાથે જ હતાં.

કુમાર પોતાના ચોરડામાં ગયો તે પછી માધવી પોતાના ખંડમાં ચાલી ગઈ. એની બારીમાંથી બહારની રમણીશતા જોઈ શકાતી હતી. થોડી-વાર એ પ્રસન્ન ચિન્તે બેસી જ રહી, પછી પલંગ ઉપર આડી પડી. શીતળ પવનની લહરીઓ આવતી હતી. એની આંખા નિદ્રામાં મીઠાઈ ગઈ.

કુમાર એકલો પડ્યો પણ સ્વસ્થ રહી શક્યો નહિ. એનું મન બેચેન બની ગયું. માધવી કોને પત્ર લખતી હશે તે જાણવાની ઇચ્છા બળવત્તર બનવાકાગી, પણ ફરી પૂછવાનો અર્થ નહોતો. 'કોલેજની કોષ મિત્રને લખાતી હશે.' એણે મન મનાવ્યું, પણ શતિ યદ્દ નહિ આંખ મીઠી એણે પણ સૂતાને પ્રયાસ કર્યો, પણ સફળતા મળી નહિ. અચાનક પવન ની મતિમાં ને અસરમાં ફરક પડતો હોય એમ લાગ્યું. બહાર જુએ તો સાચેના કુંભર ઉપર વાદળાં ધેરાતાં હોય એમ જણાયું. સરોવરના નીરમાં વિવિધ પ્રકારના પ્રતિબંધો ઉઠવા લાગ્યાં. સરોવરનું સૌંદર્ય વધી ગયું. એના દિલમાં ઉમ્મીનો એક યજ્ઞકારો ધરો ને એ ઝડપથી હડીને માધવીના ખંડ તરફ ચાલ્યો.

પણ બારણામાં જ એ યંબી ગયો. માધવી નિદ્રામગ્ન હતી. સામાન્ય રીતે ખંડના બારણાં વારસીને જ એ સૂએ તે કુમાર સમજતો હતા એટલે એને યશું. અજાણતાં જ ઉઘી મઠ દશે અથવા તો અમરતી જ આંખ મીઠી દશે. એ ધીમે પગલે અંદર દાખલ થયો. માધવીનું ધ્યાન એ બાજુ ખેંચાયું નહિ. પવનનું એક મોઠું આવ્યું ને માધવીના વાળ સહેજ જિખરાયા, યુષ્મ ઉપર પથરાયા. કુમાર સમજી ગયો કે માધવી ઘસઘસાટ ઉઘે છે. એ અકારણ્ય ડરવા લાગ્યો ને એકાદ પળે દીર્ઘ સ્થિર કરી તરત જ પાછો વળી ગયો. પોતાના ચોરડામાં આવ્યો ત્યારે તેનો આસ છાતીમાં સમાતો નહોતો, કંઈ જ બન્યું નહોતું

છતાં કંઈક બની ગયું હોય એમ મન મારે યશ્નું ગયું.
એ પછી તો કુમાર ચોરડાની બહાર નીકળ્યો જ નહિ. માધવી પવનનાં મોભાઓથી જ આખરે ભગી મઠ. બહાર નજર નાખતાં એનું મન વિશેષ પ્રસન્ન થયું, આકાશમાં એક જ બાજુએ વાદળાં હતાં એટલે એની નજીકનાં સૂર્યાકિરણો યુગ્મ જ સુંદર લાગતાં હતાં. માધવી બેઠી યદ્.

થોડીવાર વરંગામાં ઉભી રહી. મનની પ્રસન્નતા સંધરવાનું બપોરે એને યુરોલ જણાયું ત્યારે તે ચોરડામાં આવી ને નાનકડી બેગ ઉઘાડી અંદરથી કાગળ ને પેન બહાર કાઢ્યાં, તરત જ કંઈક વિચાર આવતાં ચોરડાનાં બારણાં એણે વાંચ્યાં.
માધવી કમલેશને પત્ર લખવા બેઠી.
—કમલેશ:

સમાચાર સંગ્રહ

—કોલેજોની કેમલિક કન્યા શાળા તરફથી સિલોનના વડા પ્રધાનની પુત્રી ને ઇંગ્લીશમાં પહેલું ઇનામ મળ્યું છે. થોડા દિવસ પહેલાં જ વડા પ્રધાને ધારાસભામાં કહ્યું હતું કે સિલોનની રાજભાષા તરીકે ઇંગ્લીશ રાખવી.

—ચીન પાસેના એક મામ નજીક ધરતીમાં એક મોટા ચોરડા પડ્યો છે જે ૧૧ માઇલ લાંબો અને બે ફુટ પહોળો છે. આને લીધે ઘણા ઝાડો ઉચલાઈ પડ્યા છે અને ધરો ઢળતા યદ્ ગયા છે. ચોખાના ક્યારાઓમાં થી ઢળાણને લઈને બધું પાણી વહીં ગયું છે.

—'રેડીનનું શાંતી પારીતોષક' જાપાનના બે માણસોને મળ્યું છે. એક સંગીત શાસ્ત્રી અને બીજો યુનીવર્સિટીનો લેકચરર છે. લેકચરર પોતાના મજાકા બેટ નાણામાંના વીસ ઢગર પાઉન્ડ જાપાનના લાંબા કારણ્ય ટેક્સ પેટે સરકારને તેમાંથી ઘણા આપવા પડે અને તે નાણા સરકાર યુદ્ધ સરંભન માટે વાપરે હાલ માટે તે સ્વીટઝરલેન્ડમાં જ રાખ્યાં છે.

—જાપાનના વિવાદાંચો જે ધર બહાર વસી અબ્યાસ કરે છે તેમને

માટે જીવન ધણું કઠણ હોય છે. હાઇ સ્કુલની રોહરશીપ ૧૪/- મારીક અને કોલેજની ૨ થી ૩ પાઉન્ડ મારીક આપવામાં આવે છે. આ મદદ ૨૨૦૦૦૦ ડોલરોએને આપવા માં આવે છે.

—મોરોના નરો અને રટારો આવતે વર્ષે ષિટનની મુદ્દાકાને આનંદ છે. તેઓ હમણાં જ યુગોસ્લાવીયાની મુલાકાત થી પાછા ફર્યા છે. યુગોસ્લાવીયામાં તેઓને ઘણા સારા આવકાર મળ્યો હતો. આ ટોળાનું સૌથી વધારે આકર્ષણ્ય એ હતું કે તેમાં જન્મ નીચ નો બેદ નહોતો. પ્રત્યેક નરો પોતા નો કુટુંબ કે લાંબો બામ બરાબર જાળવવાનું અને પોતાનું કામ સરખીજ જવાબદારીથી કરતા.

—આફ્રિકન અને એશીયનના તેર દેશો તરફથી યુનાઇટેડ નેશન્સની કાઉન્સિલને અરજી કરવામાં આવી છે કે તેઓ ફરી એના મળી એલજનીયા ના સવાલ વિશે કાંઈક કરે. ફ્રેન્ચ મોલીટરી એક્શનને લીધે એલજનીયા ની રિયતી દિનપર દિન વધુ બમડતી ગય છે અને લોહોના જન જોખમમાં રહે છે એમ તેઓએ અરજીમાં જણાવ્યું હતું

—જાપાનની સ્ત્રીઓ રાજકીય ક્ષેત્રમાં નારીના પ્રવેશને દશ વર્ષ થયા તેથી તેની ઉજવણી આ વર્ષે કરે છે. ૧૯૪૬થી સ્ત્રીઓને મતાધીકાર મળ્યો હતો ત્યારથી જાપાનની સ્ત્રીઓએ ઘણી દેશની પ્રગતીમાં બામ લીધા હતા અને સ્ત્રીઓની ઉન્નતી પણ ઘણી યદ્ છે ૨૫ સ્ત્રીએ હાલ જાપાન ની ધારાસભામાં સુન્ટાઇને સ્થાન જોખવે છે. પરદેશ ખાતામાં ઘણી મેનો શિક્ષણ લઈ રહી છે કે નથી તેઓ પરદેશની-એલચી તરીકે અથવા ખીન હોદાઓ લઈ શકે.

—લુકાપીંગ, ઇનકમ ટેક્સ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલીપરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો :

આર. વી.કુલ
૧૨ બાઈલી આર્કીડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, બેંકાનીસાબર્ન, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

નવલ કથાઓ

ઇતિહાસની આપવીતી	૫ ૩
હેલો અબીનય	૯ ૬
ખીજાં પુસ્તકો	
બુદ્ધાન યદ્	૨ ૦
શ્રેયાર્થની સાધના	
(પ્રશોરલાલ મશરવાળાનું જીવન	૭ ૬
કીશોરલાલ મશરવાળા કૃત	
સંસાર ધર્મ	૬ ૦
દીપ નિર્વાણ (દર્શક)	૭ ૦
મળવાનું ટેકાણું આ ઓશીસ	
'Indian Opinion',	
P. Bag, Durban.	

પખવાડીક પંચાંગ							ધાર્મિક તહેવારો-ઉત્સવો
વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૫૬ જુલાઈ	હીંદુ ૨૦૧૨ આષ્ટ	મુસલમાન 1304 સવાલ જન્મદન	પારસી ૧૩૨૫ શહેરવર ગાહાવા	સૂરોદય ક. મી.	સૂરોત ક. મી.	
શુક્ર	૧૩	સુદ ૬	૪	૧૬	૬-૫૧	૫-૧૧	દક્ષિણાયન એકું. દેવશયની એકાદશી. બકરી ઇદ
શનિ	૧૪	" ૭	૩	૧૭	૬-૫૦	૫-૧૨	
રવિ	૧૫	" ૮	૪	૧૮	૬-૫૦	૫-૧૨	
સોમ	૧૬	" ૯	૫	૧૯	૬-૪૯	૫-૧૨	
મંગળ	૧૭	" ૧૦	૬	૨૦	૬-૪૯	૫-૧૩	
બુધ	૧૮	" ૧૧	૭	૨૧	૬-૪૮	૫-૧૩	
ગુરુ	૧૯	" ૧૨	૮	૨૨	૬-૪૮	૫-૧૩	
શુક્ર	૧૪	" ૧૩	૯	૨૩	૬-૪૭	૫-૧૪	
શનિ	૧૫	" ૧૪	૧૦	૨૪	૬-૪૭	૫-૧૪	
રવિ	૧૬	" ૧૫	૧૧	૨૫	૬-૪૬	૫-૧૪	
સોમ	૧૭	દે ૧	૧૨	૨૬	૬-૪૬	૫-૧૫	પંચક
મંગળ	૧૮	" ૨	૧૩	૨૭	૬-૪૫	૫-૧૫	
બુધ	૧૯	" ૩	૧૪	૨૮	૬-૪૫	૫ ૧૫	
ગુરુ	૨૦	" ૪	૧૫	૨૯	૬-૪૪	૫-૧૬	"

બહેનોનો સુમાર્ગ

લેખિકા: ભાતુમતિ કેરેયા (જાન)

એક સમય હતો જ્યારે રેલ્વે બાંધવા ના કાર્યમાં અને દેશની વસાહત ને રહેવા યોગ્ય રૂપ આપવાના મૂળ-ભૂત પ્રયત્નોમાં ભતમહેનેત અને હુદ્દિ દ્વારા મદદ આપના માટે આપણને આ-ક્રિકામાં લાવવામાં આવ્યાં હતાં. આ ખો કાર્યભાર, મુસ્લિમોના સામ ના માટેની કિવાશીલતા અને હિંમત નો ઉપયોગ કરવાનું આપણા શિરે હતું. આ તખ્ત પછી ઘણા હીંદી આ તે તે પ્રદેશમાં વેપાર શૈલ્યગાર કરતા થયા પરંતુ કુટુંબોને હીંદીમાં રાખતા અને અનુકૂળતા મળે ત્યારે સાહસો ખેડી વતન જઈ આવી પાછા ફરતા. ત્રીજી તખ્તમાં આ બાબે આ બૂમિને પોતાની કરી, વતન છોડી કુટુંબકીલાઓ સાથે આપણે અહીં વસવા લાગ્યાં, અને આપણા સમાજક જીવનનાં બીજાં રોપામાં. આર્થિક ઉન્નતિ અને સમૃદ્ધિની સાથે આપણું સામાજિક જીવન વિકસ્યું. આપણા રિવાજો, કુટુંબ મહાદાઓ વિગેરે રચનાકાળને અનુરૂપ નજીવા ફેરફારો સાથે જળાશય રહ્યાં જણાય છે. આર્થિક ઉન્નતિ અને બીજી ભંતિ આ સાથે સંગ મેળાપ થવાના પરિણામરૂપ એક પરિવર્તન બાદ અડપથી તિરતરેલું જણાય છે તે પોતાને 'આધુનિક' બતાવવાની વૃત્તિને. ખુબ પ્રસાર પામતી જતી આ આધુનિકતા સાથે આપણે સંબંધ 'પોતાનો' થયો નથી. આધુનિકતાના ઉપયોગી અને ઉન્નતિકારી લક્ષણો સંકેતરહિત પ્રુદ્ધા દિસે હજીવું મળવું, એક બીજા પાસે કંઈ શીખવું શીખવવું, સંગઠનો સર્જવનાં, આવાં સંગઠનો આપણા સામાજિક સ્તરને ઉચે લાવે તેવા પ્રયત્નો કરવા; વિગેરે માટે આપણે જોઈએ તેટલા પરિશ્રમ કરતાં નથી. તેથી તે, દારા મેળવી શકાતા લાભો મેળવતાં નથી. સુંદર કપડાં, ને પ્રસાધનોને સુધરેલાપણું કહી શકાય નહીં. આપણી ઉપરજાલી શાહી સુસ જેવી અનુકરણવૃત્તિ એ આપણા સમાજના બે વર્ગો વચ્ચે અંધકારપટ ઉભો કર્યો છે. પાછલી પેઢી નવા વર્ગને 'આજકલો' કહે છે. નવા વર્ગ પાછલાને 'જીનવાણી' કહે છે—આ બંને વર્ગોનો નક્કતાપુર્વક સમન્વય કરીએ ત્યારે જણાય છે કે હૃદય વિશુદ્ધિ અને શુભાચર્યો દારા જે સંગઠનો રચવા જોઈએ તે આપણે રચી શક્યાં નથી.

જીના, ઈંધનારા, રિવાજોથી દૂર છતાં સ્વચ્છતાથીયે દુર જેવો મામું સુસાધ્ય કરાવી શકનાર સુવાંચનનો અભાવ આપણા ક્ષેત્રોમાં ખટકે તેવો છે. અક્ષરજ્ઞાન હોય તેમણે પણ

સુવાંચનનો રસ કળવેવો હોતો નથી, તેા નવરાઓને કલાકોના ટાળટાપાંજ વધારે આકર્ષક લાગે છે. આમ જીવન ની આધેડ વચે પણ બીતરથી બાલિશ ક્ષેત્રી પરિચિત સ્ત્રીવર્ગમાં પ્રવર્તતી દેખાય છે. કપડાં ઘરેણાં માટે શકિત થી વધારે ખર્ચો દેખાદેખીએ ઉપજાવેલું અનુકરણ, નજીવી અનુભવોએ ઉપ-જાવેલાં 'હિસ્તીરીયા' જેવાં દેહી, દોરા ધામા પાછળ સમય ને શકિતનો દુરૂપ યોગ જેવાં કેટલાયે અનિષ્ટો સુવાંચન ના અભાવે જ ટકી રહ્યાં છે.

આપણી બહેનો એવી દલીલ પણ કરે છે કે જેઓ પોતાનું જીવન સારી રીતે જીવી ગયાં, ઘર ચલાવવું, બાળકો ઉછેરવા તેઓ અક્ષરજ્ઞાનના અભાવે શું અધુરાં રહ્યાં?—એમના સંજોગોમાં કદાચ તેઓ અનુભવ, પરંપરા દારા મળેલાં જ્ઞાનથી ચલાવી શક્યાં હશે, પરંતુ એ સત્ય બુધાવું ન જોઈએ કે હૃદયદોષાંદ્યમાંથી ઉપજેલાં સંતોષ 'વૃત્તિ' નથી. અંધકારમાં જીવન ધારણ કરી શકાય તેથી પ્રકાશના અસ્તિત્વનો જ ધન્ધકાર કરવો મૂર્ખતા છે. આપણે આજે દિશ્મતપુર્વક સમયના પરિવર્તનો તપાસવાં પડશે. વૃત્તિની ચંચળતા જ આપણું ધ્યેય નથી. સાચા સ્વાતંત્ર્યને બદલે સ્વચ્છંદ તાના માર્ગે આપણો સ્ત્રી વર્ગ ન ધસડાય તે વિષે આપણાં મંડળોએ વિચાર સમાજો, ચર્ચાઓ ચોજવી જોઈએ—અક્ષરજ્ઞાન, બાળ ઉછેર, બાળ શિક્ષણને દોરવાની સમજ, ફનીયાના વાતાવરણની વાકેફદારી સુવાંચન વિગેરે દિશાઓમાં આપણે જાણુકારી મેળવવી જ રહી. આનંદ ઉત્સવો દારા સંગીત, કીર્તન, મર્યાઓ, વિગેરે કલાઓની ખીસાણી, ઉલોગ પર્ગો દારા રચનાત્મક કલાઓનો વિકાસ વિગેરે ક્ષેત્રોમાં જીવનિતી જરૂરત છે. આપણે નિર્ગસિતોં નથી. સ્વતંત્ર દેશની પ્રજા છીએ. આપણું ચારિત્ર્ય

ઘડતર, આવા સુમાર્ગે જવાથી જ અમ શકવાનું છે. આપણી બાલિ પેઢીને વિવિધ પ્રબલો વચ્ચે સન્માન પુર્વક જીવવાનો માર્ગ આપણે અને આપણા દારા યતા તેમના ઘડતરથી નિકળવો જોઈએ—આ દેશ કંઈ સ્વપન લોક નથી, કે કાલે ડેરાતંજુ ઉડાવી જતાં રહીશું. જીવિત, જીવત અને જગત ની ઉત્તમોત્તમ સંસ્કૃતિના વારસદાર પ્રબળતા રૂપમાંજ આપણે જીવવું હોય તેા આદિપ્રબળની સેવા, સુનીતિમય જીવન, અતે સહજાન પ્રત્યે બેદરકારી કે આંખ મીચામણું ચાલશે નહીં. સમાજ જીવનની આધારશિલા બહેનો છે. ઘડતરનું બલિષ્ઠ્ય તેમના હાથમાં છે. બહેનોના મંડળોની પ્રવૃત્તિઓ સર્વસહયુજોની પોષક હો—આપણે અનુભવી નહીં પણ પયપ્રદર્શક બની શકીએ એવો સંસ્કૃતિક વારસો આ-પણી પાસે છે. પરમાત્મા આપણને આ સુમાર્ગે જવાનું બળ આપે. [આ લેખ ડરબન હિંદુ મહિલા મંડળના અંક માટે મળ્યો હતો. ઘણો મોડો મળ્યો તેથી તેના અંકમાં નથી લઈ શકાયો. તેથી અગ્રે વાંચનાના લાભાર્થે લેખિકાની પરવાનગીથી છાપી એ છીએ.—તંત્રી.]

કુમારી શ્લેશિનનું અવસાન

(૨૯૪માં પાનાથી ચાલુ)

યુરોપીયન સાથીઓમાં મિસ શ્લેશિનને તેમણે પ્રધાનપદ આપ્યું હતું. "આટલો ત્યાગ, આટલી પવિત્રતા આટલી નિર્મળતા અને આટલી દુશળતા મેં થોડામાં જોઈ છે. મારી નજરે તેા મિસ શ્લેશિન તારા સાથીઓમાં પ્રથમ પદ ભોગવે છે."

બાપુજીના આ દેશ છોડ્યા બાદ તેમણે શિક્ષિકા તરીકે કામ કર્યું અને M.A.L.L. નો અભ્યાસ પુરો કર્યો. ત્યાર બાદ બાપુના અવસાન પછી જ્યારે જ્યારે તેઓ શ્રીનીકસ આવતા ત્યારે તેમને બાપુની યાદ એટલી સતાવતી કે તેઓ અગ્રે રહેવા જ ન માંગતા વળી અમને પણ હંમેશ કહેતાં કે બાપુ કહી પાછા શ્રીનીકસ આવશે નહિ તમે શ્રીનીકસ છોડી દો નહિ તેા તમારી સાથે હું

સંબંધ રાખીશ જ નહિ—અને આ ખેર થયું પણ તેવુંજ. અમા જાન્યુઆરીની ફેરી તારીખે તેઓએ દેહત્યાગ કર્યો પણ મધકાલ સુધી અમને તેના કંઈ સમાચાર મળ્યા જ નહિ. આજે મોડા મોડા પણ અમે તેમના મૃત આત્માને અંજલિ અર્પીએ છીએ અને અમારો પ્રેમ આ દાર તથા બાવ તે દારા વ્યક્ત કરીએ છીએ. તેમની પાછળ રહેલ તેમનાં બહેનને અમે દિલાસો પાઠવાએ છીએ તથા હીંદી કામ માટે તેમણે કરેલી આજીવન સેવાની નેધ લખીએ છીએ.

[મીસ શ્લેશિનની બેન જેઓએ આ બીના જણાવી હતી તેઓનું સરનામું નિચે મુજબ છે: મીસ રોસ શ્લેશિન, બોક્સ ૨૨૮૪, બેહાનીસબર્ગ.]

યાત્રીની વાત

એક વખત એક યાત્રીને પોતાના દાગીના ગામના પ્રતિષ્ઠિત અને પ્રમાણિક માણસને ઠાં સાચવવા મૂક્યા આ માણસ તેની પ્રમાણિકતા માટે વિખ્યાત હતો. પરંતુ તેના હૃદયમાં દુર્ણિદ્ધિ વ્યાપી. જ્યારે પેલો યાત્રી પાછો ફર્યો, અને દાગીના પાછા લેવા આવ્યો ત્યારે દાગીના કેવા ને વાત ફવી એ પ્રમાણે જવાબ આપ્યો. યાત્રી એ ખુબ વિનંતિ અને આજીજ કરી પરંતુ માણસને એક વખત લોભ-લાલચ ઉત્પન્ન થાય છે ત્યારે તેનું જ્ઞાન નષ્ટ પામે છે. આ સમયે નિરાશ થયેલા યાત્રીને એક વિચક્ષણ આદમી મળી ગયો. તેને કહ્યું કે અમુક દિવસે સાંજના આર વાગે તેણે ફરીથી માગવા જવું જ્યારે તે પોતે ત્યાં બેઠો હશે. ફરાવેલે દીવસે આ વિચક્ષણ આદમી પેલા પ્રતિષ્ઠિત માણસને ત્યાં ગયો અને તેની પ્રમાણિકતાના ખૂબ વખાણુ કરી કહ્યું કે પોતે યાત્રીએ જનાર છે ને પોતા પાસે બધું અદળક ધન છે તે તેને ત્યાં સાચવવા મુકશે. આ સમયે પેલો યાત્રી ત્યાં આવી પહોંચ્યો અને દાગીનાની માગણી કરી. હવે તેા ના પાડે-તો પેલો પોતાનું અદળક ધન મુકવા નહિ આવે એ ભય હતો. યાત્રીને તેા એના દાગીના પાછા મળ્યા અમા અને થોડા સમય પછી પેલા પ્રતિષ્ઠિત આદમીને વિચક્ષણ આદમી ની ચિદ્રી મળી કે સંજોગવાશાત તેનું જાત્રા જવાનું મુલતવી રહ્યું છે.

ભાષા જ્ઞાન

ગુજરાતી	ઇંગ્લીશ	બુલ	આફ્રીકાન્સ
વખત	Time (ટાઇમ)	Isikhati (ઇસીકાટી)	Tyd (ટાઇડ)
ઘડીયાળ	Watch (વોચ)	Iwashi (ઇવાશી)	Oorlosie (ઉરલોસી)
ઝાડ	Tree (ટ્રી)	Umuthi (ઉમુટી)	Boom (બુમ)
જોડા	Shoes (શુઝ)	Isi Cathulo (ઇસીકાટુલો)	Skoen (સ્કોઅન)
છાપુ	Newspaper (ન્યુસપેપર)	Nyuziphapha (ન્યુઝીફેપા)	Koerant (કોરાન્ટ)
કાતર	Scissors (સીસરસ)	Sezese (સેઝેસે)	Sker (સ્કેર)
સોઈ	Needle (નીડલ)	Naliti (નાલીટી)	Naald (નાલ્ડ)
દોરા	Cotton (કોટન)	Isi Nlambo (ઇસી-નલામ્બો)	Katoen (કાટુન)
કપડું	Cloth (ક્લોથ)	Indwangu (ઇન્ડવાંગુ)	Kledingstof (ક્લેડીંગસ્ટોફ)
શીવડું	Sew (સો)	Tunga (ટુંગા)	Naai (નાઇ)

साभार स्वीकार

भतोंकनो कुस सरवाणो	२२१	३	१
हरी भमा (खी-ट बुड पाक)	८	८	०
पी. यु. भारत (नेहानीसभग)	४	०	०
डी. रामछु (प्रिटीरीया)	१	०	०
जेन. करशन	२	२	०
आर. डे. पुशक सोलंडी (ने'अम')	१	३	०
ने. डाबा ओन्ड सन्स (प्रिटीरीया)	२	२	०
आर. पी. पटेव (रप्रिंस)	२	२	०
आर. युवाय (प्रिटीरीया)	१०	०	०
सी. टी. डाबा (अमजी-टी)	१	१	०
ने. डाबा (अमजी-टी)	१	१	०
महनस डेश पजार (ट्रंसवाल)	१	१	०
ने. युवाय (प्रिटीरीया)	२	२	०
जे. जेगी (प्रिटीरीया)	१	१	०
कुस सरवाणो	२४८	१६	१

लग्न श्री. हरीभाष भगवाना पुत्र श्री नमनादासनां लग्न प्रसंगे ने ने भाष जेनेजे अंत अथवा तार टेकीशन द्वारा नवदंपतीने भूमि पंजी हतुं ते सर्वेना तेमन् लग्ना कामकाजमां ने ने भाष जेनेजे महद हरी हती ते सर्वेना श्री हरीभाष भगवाना आ पत्रथी आभार मने छे.

श्री. हरीभाष भगवाना पुत्र श्री नमनादासनां लग्न प्रसंगे ने ने भाष जेनेजे अंत अथवा तार टेकीशन द्वारा नवदंपतीने भूमि पंजी हतुं ते सर्वेना तेमन् लग्ना कामकाजमां ने ने भाष जेनेजे महद हरी हती ते सर्वेना श्री हरीभाष भगवाना आ पत्रथी आभार मने छे.

आलार मरुथु अने आलार श्री. हरीभाष भगवाना पुत्र श्री नमनादासनां लग्न प्रसंगे ने ने भाष जेनेजे अंत अथवा तार टेकीशन द्वारा नवदंपतीने भूमि पंजी हतुं ते सर्वेना तेमन् लग्ना कामकाजमां ने ने भाष जेनेजे महद हरी हती ते सर्वेना श्री हरीभाष भगवाना आ पत्रथी आभार मने छे.

श्री. हरीभाष भगवाना पुत्र श्री नमनादासनां लग्न प्रसंगे ने ने भाष जेनेजे अंत अथवा तार टेकीशन द्वारा नवदंपतीने भूमि पंजी हतुं ते सर्वेना तेमन् लग्ना कामकाजमां ने ने भाष जेनेजे महद हरी हती ते सर्वेना श्री हरीभाष भगवाना आ पत्रथी आभार मने छे.

**जेधये छे
बुडकां**

तभारां स्टेशन के साधुगि
पहुंचतां करवा भाटे
अमे टनना
या. ७ आपीशुं

भाडी जेगो रेल डीरायुं लरी पाछी भोकली आपीशुं
बहु विगता भाटे लपोः

**THE
BULLBRAND
FERTILIZERS LTD.
SARNIA NATAL.**

Phone 332651 P.O. Box 1549 Tel. Add ENBEEDEE.

MASTER BROS.
(PTY) LTD.
33 West Street, JOHANNESBURG.
MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS
HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

रेडमी तेमन् सुतराड हापड, बुवन नर्सि, बुव, लाणको भाटिनो लत लतनेो भाव, धर वपराश भाटे तेमन् वनाहि प्रसंगेजे राधुगार भाटे रीजन वगेरे भाटे अमारि लां प्रथम तपास करवा बलाभणु छे.

मास्टर ब्रदर्स (प्रा.) लिमिटेड
33 वेस्ट स्ट्रीट, जेहानेसबर्ग.
जोक्स १५४८.

धार्मिक पुस्तके

विनोभा भावे कृत उपनीशद गीताछ विगेरे धार्मिक पुस्तकेना खोकोपर प्रवचन.

धरावारय वृत्त (उपनीशदना खोको)	१	६
गीता प्रवचन	३	०
स्थितप्रज्ञदर्शन (गीताछना पीन अध्यायना खोको)	४	०
मधुकर (विनोभा संग्रह)	४	६
एवन द्रष्टि (,, ,,)	३	८

Obtainable :
**INDIAN OPINION-
P/Bag, Durban, Natal.**

पीन डेटलांक पुस्तके

ईश्वरी पुस्तक (नवक कथा)	१	०
तेनचिरो (इंसा एवन चरीरो)	७	६
राहीहने सदेश	४	०
मरु भूमिमां	४	०
नेधधनुष्य	७	३
इपनाय	७	०
इभाधने भोग	८	०
त्रिविध ताप	५	०
सुध पाक्षर (एवन चरीन)	५	०
रान राष्ठी नाडीका	१	०
वुतन रचियामां डोकीयुं	३	३
सोकेटीसनी सङ्ग	२	६
एवता तडेवारो (हा. हावेबकर)	५	०
एवन यत्रा	४	०
धरावारय (विनोभा)	१	६
स्थितप्रज्ञ दर्शन	४	०
गीता प्रवचने	३	०
मधुकर	४	६
एवन द्रष्टि	३	८
आर्जना तेर द्विपस	१	०
श्रेयार्थीनी साधना (नरदरि परिप)	७	६
सत्यना प्रथोत्रो-आत्म कथा (गोपीछ)	७	३
दीहली डायरी	७	३
राभनाग	२	०
भायु भारी भा (मनुष्येन)	१	६
महादेवभाषनी डायरी (पांच भाग.)	२	८
गुनरात विधापीहनेो जेडणी कोरा	१	२
महादेवभाषनुं पुन' अरिन	२	३
मानवी अउरो (हावेबकर)	६	०
व्यापक धर्म भावना (गोपीछ)	६	०

'INDIAN OPINION', P. Bag Durban.

ધીરુભાઈ પી. નાચક

પુસ્તકો પર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ડ
 હાઈસ્ટ્રાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન
 માગે મુસાફરી કરવા થેર બેઠાં અગારી મારફતે પુર્જીલ કરો.
 ઇંગ્લી, આગ, ચોરી, દુકલદ, ખઠરમાત, પ્યેટબ્લાસ, વિગેરેના વીમા અને
 ઉતરાની આપીએ છીએ.
 ઈન્કમટેક્સ, પરચનલ ટેક્સ, દિસાખના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્વીયરન્સ
 સર્ટીફિકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી
 ખાજતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અને ગદત સલાહ આપીએ છીએ.
 નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ આસ્ટ્રેલીયા અને ચોઈસાચર
 ઈન્સ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.
Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade,
Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

કરનીચર! કરનીચર!! કરનીચર!!!

વેલ્થ ટ્રસ્ટ, ડાઈર્નીબિઝ્મ ટ્રસ્ટ, વોલ્ટેજી, હરેસીલ એસ્ટ,
 સાર્ફલ બોર્ડ ઓફીસ ટેક્સ, યુકે કેસ, ટેબલ, તદન કીકાયત
 ભાવે ખરીદી સકરો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકરો નહિ.
 —બોક્સ, ટેબલ અને કીચન હરેચર—
 ને હમારી હેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈ-
 ચાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ શીટ મંગાવો અને વેપાર
 આગલ વધારો.
L. MISTRY
51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

યુનીલાલ અધર્સ

હમણાંજ ખુલ્લો મુકલો માલ!

ન્યુ ધરા હાપેલી નીનન સાડીઓ ૬ વાર શી. ૪૯-૬
 જનીની કીનારવાળી ન્યેરનેટ ડપ" વારની શી. ૧૫-૦
 પાટલો પાલવ અને આખી માત વાળી
 રેશમી હાપેલી સાડી પા. ૭-૧૦-૦ થી ઉપર
 નેવડી કીનારની સાડી કૅપ ડપ" વારની શી. ૩/૧૧ થી ઉપર

મુતરાઉ સાડીઓ છેલ્લી ટબના રંગો અને હાપો વાળી
 પાંચ વાર શી. ૨૭-૬ થી ઉપર
 છ વાર શી. ૩૯-૬ થી ઉપર

C.O.D. અને ટપાલથી આવેલા ઓર્ડરોને તુરત ધ્યાન
 દેવામાં આવે છે.

જોધએ તો સામ્પલ મોકલોશું.

યુનીલાલ અધર્સ

(પ્રા.) લીમીટેડ

૬૩ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ, હરબન.

ફોન: ૨૪૦૦૩

પી. ઓ. બોક્સ ૮૨૨.

Phone 22905

Tel. ADD.: "GANDABHAI"

**The Home Of
 INDIAN SWEETMEATS.**

**G. C. Kapitan & Son
 Vegetarian Restaurant**

Upcountry customers are requested to send their
POSTAL ORDER with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવાં મહેરબાની કરવી. મીઠાઈની કીમત
 ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટલ ઉમેરવા વિનંતી છે

ના. રોડેશીયા શી. ૧-૦ રતલે. સર્ધન રોડેશીયા
 ૯ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.
 પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો

**154 GREY STREET,
 DURBAN.**

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

મુરતી જમણના અને સ્પેશલીટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત હેખરેખે નીચે યુનીયનના અને રોડેશીયાના કોઈ
 પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અને કન્ટ્રાક્ટ લઈશું.

કેપીટનસ બાલકની હોટેલ

(ધી કેનર મીઠાઈ હાઉસ)

એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના યુષ્ઠાપર - હરબન.
 ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: KAPITAN.

તાજું ઉમદા ફ્રૂટ

આંખા અબાધ, લીલી અબાધ અને મુરજની મોસમ માલુ છે.
 આદુ ૧૦ પેની રતલ; લસણુ ૧૦ પેની રતલ.
 પાપક નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

કપુરી અને ચેલ્લી પાન ખમર ભાવ પોસ્ટલ બુક. વારકીટ શી.
 ૧૦-૬ ડબલ; લાંબી અને રક્વેર વારકીટ શી. ૧૧-૬ ડબલ.

રોડેશીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓર્ડરો ઉપર પુરવું
 ધ્યાન આપી કોઈ પણ પ્રસ્તુ પરમીટ ક્લોની મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS

P. O. Box 251. DURBAN.

Jethalal's Mithai House

and

Vegetarian Caffetaria

86 Queen Street, Durban.

Telephone : 27780 — P. O. Box 2043.

Tel. Address: "SWEETMEATS"

અમારે ત્યાંથી બધી જાતની ચોખ્ખા ઘીની બનાવેલી શુદ્ધ મીઠાઈ મળી શકશે.

* * * * *
આખો દિવસ વેજિટેરીઅન ભોજન મળી શકશે.

* * * * *
લાભ પ્રસંગે તેમજ પાર્ટીઓ માટે જમણુની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * * *
હાલ શુભ પ્રસંગે ભાટે મળી શકશે.

* * * * *
બોર્ડીંગ અને લોજીંગની સગવડ

કાયમી બોર્ડરોને ખાસ પસંદગી આપવામાં આવશે. વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકોને વધુ પસંદગી આપવામાં આવશે. હાલમાં તે માત્ર ટુરિષ્ટ વર્ગનેજ લેવામાં આવશે. ઓરડાઓમાં નવું અને આધુનિક ઢબનું ફરનીચર રાખવામાં આવેલું છે. દેશમાં જતાં અગર તે દેશમાંથી આવતા ઉતાડીઓ માટે દુટ્ટખને રહેવા માટે રહેવાની તેમજ ખાવાની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * * *
ઘરનું આથેલું અથાણું અને સારી જાતના પાપડ હંમેશાં તઈયાર હોય છે.

* * * * *
ઓર્ડરથી શિખંડ અને દુધપાક બનાવી આપવામાં આવશે.

* * * * *
પ્રાઈસ લીસ્ટ માટે લખો.